

////////////////////////////////////

1.	INLEIDING	3
2.	AARD VAN DE PROJECTEN.....	3
	<i>Koplopers</i>	<i>4</i>
	<i>Kandidaat koplopers</i>	<i>5</i>
3.	WIE KAN EEN AANVRAAG INDIENEN?.....	6
4.	WELKE DOELSTELLINGEN WORDEN BEOOGD?.....	8
	<i>Afstemming Lokale Blue Deals met de stroomgebiedbeheerplannen</i>	<i>9</i>
	<i>Afstemming Lokale Blue Deals met de hemelwater- en droogteplannen</i>	<i>10</i>
5.	SUBSIDIEBEDRAG EN WELKE KOSTEN KOMEN IN AANMERKING?	10
	<i>Subsidiekader</i>	<i>10</i>
	<i>Voorzien budget Koplopers</i>	<i>11</i>
	<i>Voorzien budget Kandidaat koplopers.....</i>	<i>12</i>
6.	RANDVOORWAARDEN PROCESMIDDELEN	14
7.	UITVOERINGSTERMIJN PROJECT.....	14
8.	PROVINCIALE INFOMOMENTEN	14
9.	INDIENING VAN HET VOORSTEL	15
10.	BEOORDELING VAN HET VOORSTEL.....	15
	<i>Ontvankelijkheidsvoorwaarden</i>	<i>15</i>
	<i>De beoordelingscriteria</i>	<i>15</i>
	<i>Koplopers</i>	<i>16</i>
	<i>Kandidaat koplopers</i>	<i>16</i>
	<i>Preselectie bij een groot aantal kandidaten</i>	<i>18</i>
	<i>Pitch door de kandidaten</i>	<i>19</i>
	<i>Selectieproces.....</i>	<i>19</i>
	<i>Indienen van definitieve kandidaatstelling</i>	<i>19</i>
	<i>Vorbereiden en afsluiten Blue Deal Overeenkomst</i>	<i>20</i>

11. COMMUNICATIE EN ENGAGEMENT	20
12. UITVOERING EN OPVOLGING VAN DE GESELECTEERDE PROJECTEN.....	20
<i>11.1 Inhoudelijke opvolging</i>	<i>21</i>
<i>11.2 Betalingsmodaliteiten</i>	<i>21</i>
Bijlage 1 SJABLOON KANDIDAATSTELLING LOKALE BLUE DEAL COALITIE	22
Bijlage 2 DOELENKADER BLUE DEAL PARTNERSCHAP	24

PROJECTOPROEP LOKALE BLUE DEALS 2026

De Vlaamse Minister voor Omgeving lanceert een nieuwe oproep voor het indienen van projectvoorstellen voor de Lokale Blue Deals als vervolg op het programma Water+Land+Schap. Het programma Lokale Blue Deals kadert in de uitvoering van de Blue deal nota 2.0, zoals goedgekeurd door de Vlaamse regering.

1. INLEIDING

Het initiatief kadert in de nota Blue Deal 2025-2029, 'Kompas voor een waterwijs Vlaanderen' van 14 juli 2025 (VR 2025 1407 DOC.0663-2), meer bepaald het initiatief in de kijker 'Blue Deals in co-creatie met lokale gebiedscoalities' zoals uiteengezet onder hoofdstuk 7.

Voor de uitvoering van **actie 7.2.2 'versterkte samenwerking met lokale gebiedscoalities'** uit de Blue Deal nota 2.0 is budget beschikbaar gesteld voor de lancering van een **oproep Lokale Blue Deals en Water+Land+Schap 3.0**. Om verwarring voor potentiële deelnemers te vermijden wordt de oproep in 2026 gebundeld in één oproep met twee verschillende instapniveaus:

Koplopers = ervaren coalities die, in nauwe samenwerking met de Vlaamse overheid, gefaseerd het Vlaamse doelenkader realiseren. Zij werken samen met de Vlaamse actoren aan een **gemengd Vlaams-lokaal actieplan** en voeren dit gezamenlijk uit.

Kandidaat koplopers = coalities met een zekere ervaring of nieuwe coalities die zich inschrijven in het Vlaamse doelenkader en ondersteund door de Vlaamse overheid een **lokaal actieplan** opmaken en uitvoeren.

.

2. AARD VAN DE PROJECTEN

De Blue Deal nota 2.0 vormt het kader voor de oproep Lokale Blue Deal. Deze subsidieoproep geeft invulling aan maatregel 7.2.2 'versterkte samenwerking met lokale gebiedscoalities':

Water is het verbindend element in de Lokale Blue Deal werking. De doelstellingen voor de Blue Deal gaan verder dan waterdoelen en richten zich ook op maatschappij, landbouw, natuur, omgeving...e.a.

Centraal staan samenwerking, kennisdeling en versnelde uitvoering van maatregelen op het terrein. Via lokale Blue Deals vertalen we deze doelstellingen binnen gebiedscoalities naar concrete gebiedseigen doelen en de nodige terreininitiatieven om deze doelen te realiseren.

Dat gebeurt van onderuit, via een gebiedsgerichte aanpak met sterke lokale samenwerkingen, gevoed door lokale kennis, op maat van het gebied, en gefaciliteerd door een gebiedsregisseur. Het innovatieve gebiedsproces in Herk en Mombeek dient als voorbeeld.

Dit bevordert een geïntegreerde werkwijze, een samenhangende inzet van mensen en middelen, zorgt voor lokale verankering, verhoogt het maatschappelijk draagvlak, en versterkt het engagement. De aanpak biedt bovendien kansen om win-wins maximaal te benutten door de uitwerking en uitvoering van de waterdoelen

af te stemmen met doelen uit andere beleidsterreinen, zoals natuur, landbouw en recreatie, omgevingsobjectieven,

Welke projecten komen in aanmerking?

Projecten die zich organiseren op de schaal van (deel)stroomgebieden om te werken aan een actieplan.

Dit is een geografisch samenhangend gebied waarvan de grenzen samenvallen met hydrografische grenzen. Het gebied moet groot genoeg zijn om het solidariteitsbeginsel uit het Waterwetboek te kunnen toepassen, maar tegelijk niet zo groot dat het bronbeginsel niet meer werkbaar is. Een typisch voorbeeld is het afstroomgebied van een Vlaams waterlichaam, al kan het ook gaan om een cluster van afstroomgebieden van Vlaamse waterlichamen (A0) of zelfs lokale waterlichamen van 1^e orde (A1). Het kan ook gaan over bestaande samenwerkingsverbanden die beschikken over een actieplan of nieuwe gebieden die aan de slag willen gaan met de doelen van de Blue Deal.

Het werken met afstroomgebieden is nodig 1) voor het ter beschikking stellen van data over de waterdoelen, in het bijzonder de waterkwaliteitsdoelen (A0), de waterzekerheidsdoelen (A1), de nutriëntendoelen (A0) en de sedimentaanvoerdoelen (A1), en 2) om te kunnen werken met een systeemaanpak waarbij een actieplan op systeemniveau kan worden opgemaakt. Dit is niet mogelijk wanneer er in het systeem cruciale schakels ontbreken. Sponsdoelen zullen beschikbaar zijn voor lokale waterlichamen van 1ste orde (A1). Waterkwaliteitsdoelen (KRW-doelen) zijn enkel beschikbaar op A0/B0-niveau.

A1/A0 en B0-afstroomgebieden versus deelbekkens

De deelbekkengrenzen zijn grenzen die 30 jaar geleden eerder pragmatisch bepaald werden. Ondertussen werden deze gebieden door middel van gedetailleerde hoogtegegevens verder verfijnd in A1/A0- en B0-afstroomgebieden. De grenzen van deze A1/A0- of B0-afstroomgebieden volgen grotendeels de grenzen van de deelbekkens. Vooral waar waterwegen voorkomen, kan een deelbekkengrens echter sterk afwijken van de A1/A0-B0-afstroomgebieden¹.

B0 gebieden zijn afstroomgebieden van Vlaamse waterlichamen, net zoals de A0 afstroomgebieden, maar met aan de grenzen van het Vlaams Gewest een clustering met kleinere restgebieden.

Het voordeel van afstroomgebieden op basis van hoogtegegevens is dat deze beter rekening houden met de effectieve terreinsituatie.

Om de variatie aan lokale gebiedscoalities meer op maat te kunnen begeleiden, onderscheiden we volgende criteria per instapniveau:

Koplopers

Omdat koplopers ook gericht aan de slag gaan met de doelen van de Kaderrichtlijn Water dient binnen het werkingsgebied minimaal 1 B0-afstroomgebied aanwezig te zijn van minimaal 2000 ha. Mits motivatie mogen de buitengrenzen afwijken van de grenzen van een afstroomgebied. Dit kan bijvoorbeeld zijn wanneer de systeemgrenzen bepaald worden door een bevaarbare waterloop of wanneer het B0-afstroomgebied te groot is voor een werkbare gebiedscoalitie.

¹ [Oppervlaktewaterlichamen en hun afstroomgebieden, 2022-2027 | Vlaanderen.be](https://www.vlaanderen.be/oppervlaktewaterlichamen-en-hun-afstroomgebieden-2022-2027)

Kandidaat koplopers

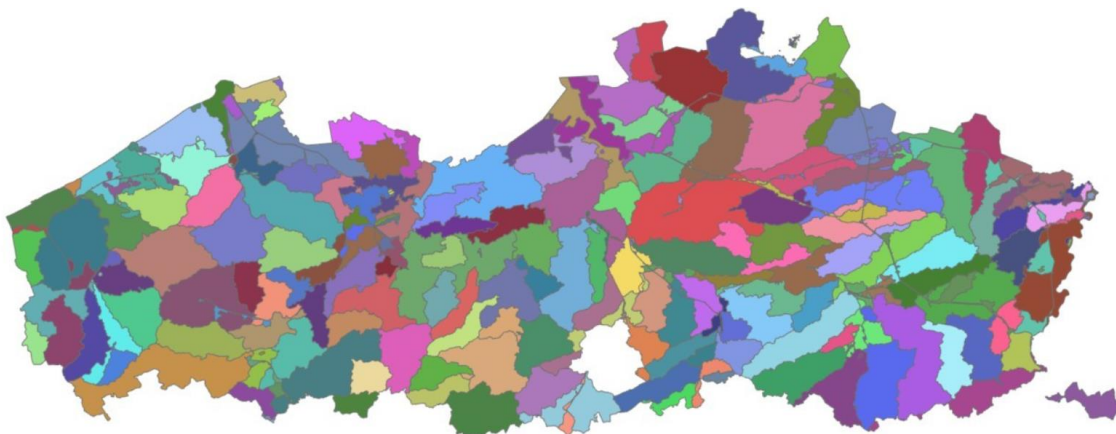
Voor kandidaat koplopers dient het afstroomgebied als basis, maar kan ook rekening gehouden worden met geografische en beleidsmatige logica (gemeentegrenzen, ...) en/of met bestaande gebiedscoalities die al een zekere expertise en lokale verankering hebben aangetoond. Hierbij denken we aan de gebiedscoalities van de Water+Land+Schap 1.0 en 2.0, de Vlaamse parken, Strategische Projecten, Het is wenselijk dat kandidaat koplopers bij hun analyse en opmaak van doelstellingen rekening houden met afstroomgebieden. De afbakening van de coalitie zelf hoeft niet perse volledig samen te vallen met het afstroomgebied. De minimumoppervlakte voor een gebiedscoalitie voor kandidaat koplopers is 2.000 ha.

Het uitgangspunt van gebiedscoalities is te werken rond waterweerbaarheid en het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Bij voorkeur gaat het echter om projecten waarbij samengewerkt wordt binnen gebiedsgerichte initiatieven met meerdere actoren en waarbij ook andere doelstellingen gelijktijdig worden aangepakt zoals het herstel van biodiversiteit in waterloop en vallei, bronbescherming, klimaatadaptatie, klimaatrobuustheid, waterbeleving,

Bij de opmaak van een meerjarenplan wordt bij voorkeur zowel de onbebouwde als de bebouwde ruimte meegenomen. Zo kunnen bijvoorbeeld ook reeds voorziene acties in het kader van lokale Hemelwater- en droogteplannen worden meegenomen. Bij het bepalen van deze schaal wordt maximaal rekening gehouden met het solidariteitsbeginsel (stroomafwaarts en stroomopwaarts werken samen) en het bronbeginsel (problemen zo dicht mogelijk bij de oorzaak aanpakken).

Het programma van de gebiedscoalities voorziet ook een financiering voor investeringen. Hiervoor wordt in 2026 nog een reglement uitgewerkt. De focus van deze investeringsmiddelen ligt op kleinschalige maatregelen zoals waterophoudende maatregelen in landbouwgebied, wadi's, lokale herinrichtingsprojecten, kleine bufferbekkens, verondieping van grachten en waterlopen, kleinschalige vernattingsprojecten,... Deze investeringsmiddelen vormen een aanvulling op de investeringsmiddelen via andere kanalen.

De opdeling in B0 afstroomzones in Vlaanderen wordt geïllustreerd op de kaart hieronder.

Kaart Begrenzing B0 afstroomgebieden

definities

In deze nota wordt uitgegaan van volgende **definities**:

Een Lokale Blue Deal coalitie = een lokale gebiedscoalitie die zich inschrijft in de doelen van de Blue Deal en zich organiseert op een hydrografisch afgebakend gebied. De partners moeten in staat zijn om meerdere doelen van het Vlaams doelenkader geïntegreerd aan te pakken. Ze kunnen zelf een voorstel doen van de te betrekken partners, met een minimumvereiste dat de lokale partners minstens de doelen van de Lokale Blue Deal geïntegreerd oppakken. De partners kiezen een lokale gebiedsregisseur die trekker wordt voor de coalitie.

Een lokale Blue Deal overeenkomst = overeenkomst die gesloten wordt tussen de Lokale Blue Deal coalitie en de Vlaamse Overheid waarin de afspraken tussen beide partijen duidelijk worden. In deze wederzijdse overeenkomst komt de gebiedsgerichte detaillering van de meewerkende partners, de op te nemen doelen en het actieplan. Het gaat hierbij over doelen die voortkomen uit de Blue Deal nota (watergebonden doelen: waterkwaliteit, waterzekerheid, nutriënten (Map7), sedimentaanvoer, natuurherstel, landbouw, bodemzorg, koolstofopslag en lokale watergebonden doelen). De overeenkomst kan om de 2 jaar herzien worden, om coalities toe te laten partners toe te voegen en grote wijzigingen in het lokale doelenkader en actieplan in te passen.

Ondersteunend centrum Lokale Blue Deals (OC) = een samenwerkingsverband tussen Vlaamse entiteiten die de lokale Blue Deal coalities zal ondersteunen.

3. WIE KAN EEN AANVRAAG INDIENEN?

De oproep is in eerste instantie gericht aan nieuw te vormen of bestaande lokale gebiedscoalities. We moedigen bestaande coalities, partnerschappen of samenwerkingsverbanden aan om in te gaan op deze oproep. Om voldoende continuïteit met lopende vormen van gebiedsgerichte werking te garanderen genieten bestaande trekkers van gebiedscoalities die ook voor de lokale Blue Deal coalitie optreden als trekker de voorkeur.

Lokale gebiedscoalities zijn flexibele samenwerkingsverbanden tussen lokale stakeholders (lokale overheden, waterbeheerders, verenigingen, ondernemers, ...) die in hun gebied/gebiedsgericht uitvoering geven aan maatschappelijke uitdagingen op maat van de sociaal-maatschappelijke, economische en fysieke eigenschappen van hun gebied.

De coalities bestaan uit de lokale spelers die de gestelde doelen willen bereiken. Deelnemers aan de coalitiewerking kunnen afhankelijk zijn van de gestelde prioritaire doelen in het geselecteerde gebied.

In die zin kunnen diverse lokale besturen, bestaande gebiedscoalities of organisaties initiatiefnemer zijn van of bijdragen tot een lokale gebiedscoalitie.

Randvoorwaarde voor de koplopers is dat de coalitie minimaal bestaat uit lokale besturen (provincies, gemeenten), lokale waterbeheerders, landbouw- en natuurorganisaties, rioolbeheerders, drinkwatermaatschappijen, regionale landschappen, waterwegbeheerders. Van deze minimale samenstelling kan enkel op gemotiveerde wijze afgeweken worden. Voor de samenstelling is het noodzakelijk om alle relevante overheden, belangengroepen en terreinbeherende instanties te engageren bij de samenwerking, noodzakelijk om gebiedsdekkend de nodige maatregelen te kunnen realiseren, zowel in de open ruimte (landbouwgebied, natuurgebied, e.a.) als in de bebouwde ruimte (woonzones, industriezones, e.a.). Op die manier wordt ook de coalitie versterkt vanuit een breed gedragen lokale terreinkennis. Vanuit de coalitie worden private eigenaars en gebruikers actief betrokken – denk aan landbouwers, ondernemers, grondeigenaars, verenigingen en inwoners – aangezien zij een cruciale rol spelen op het terrein. Wetenschappelijke instellingen kunnen ondersteunen met experimenteel onderzoek dat op zoek gaat naar gepaste maatregelen.

De samenstelling van de gebiedscoalitie bestaat voor de kandidaat koplopers uit de relevante partners nodig om draagvlak voor de beoogde doelen te kunnen realiseren. In voorkomend geval zijn dit lokale besturen, lokale waterloopbeheerders, natuur- en landbouworganisaties, regionale landschappen, rioolbeheerders, enz...

Het is noodzakelijk dat in de coalitie een partner betrokken wordt die ook de noden van het buitengebied voldoende kan capteren en die lokaal voldoende credibiliteit geniet om de Blue Deal-doelstellingen samen met de lokale stakeholders te vertalen naar effectieve maatregelen. Het is belangrijk dat een regionaal landschap betrokken wordt bij de uitvoering en opvolging van het maatregelenprogramma.

De coalitie duidt een lokale gebiedsregisseur aan. Die coördineert het proces en is het aanspreekpunt.

Een lokale gebiedsregisseur die een neutrale rol opneemt binnen de coalitie versterkt het vertrouwen tussen de verschillende partijen.

Bij de kandidaatstelling wordt nog geen formeel engagement van de lokale betrokken partners verwacht. Partners worden gevraagd via een intentieverklaring akkoord te gaan met het dossier van de kandidaatstelling. Het formeel engagement van de betrokken partners bij het uitvoeren of ondersteunen van de acties van het actieplan wordt achteraf opgenomen in de Lokale Blue deal Overeenkomst.

De lokale gebiedsregisseur werkt na selectie en opmaak actieplan met de partners de lokale Blue Deal Overeenkomst uit.

Deze oproep streeft naar een ruime invulling van het trekkerschap, zodat er voldoende diversiteit wordt bekomen in de totale groep van initiatiefnemers. Dit verhoogt het onderling lerend vermogen, het draagvlak en het eigenaarschap over het behalen van de sponsdoelen en de andere gebiedsgerichte doelen bij de organisaties waartoe de lokale gebiedsregisseurs behoren. Per initiatiefnemer kunnen daarom maximaal 5 kandidaatsdossiers ingediend worden.

Indien een initiatiefnemer meer dan 3 aanvragen indient, evalueert de jury of hierdoor een voldoende brede spreiding van initiatiefnemers in een ruimere regio niet in het gedrang komt. In voorkomend geval kan een initiatiefnemer opgelegd worden om een andere partner als lokale gebiedsregisseur naar voor te schuiven.

De koploper coalities worden na hun selectie gekoppeld aan een gebiedsgericht entiteit overschrijdend projectteam (EOP) van Vlaamse actoren, voorgezeten door een Vlaamse gebiedscoördinator. Dit is de bekkencoördinator, of een andere Vlaamse ambtenaar die daarvoor nauw samenwerkt met de bekkencoördinator en het bekkensecretariaat. De Vlaamse entiteiten, waarvoor er voor hen relevante Vlaamse doelstellingen worden nagestreefd in het gebied, duiden een vertegenwoordiger aan in het EOP. Gebiedsafhankelijk zijn dat vertegenwoordigers van het departement Omgeving, de Vlaamse Landmaatschappij, de Vlaamse Milieumaatschappij, het Agentschap Natuur en Bos, het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, De Vlaamse Waterweg, en/of andere lokaal betrokken Vlaamse entiteiten. Het EOP zal daarbij nauw samenwerken met het bekkensecretariaat. Zowel de lokale coalitie, via de lokale gebiedsregisseur, als het EOP, via de Vlaamse gebiedscoördinator, kunnen beroep doen op ondersteunende taken vanuit het Ondersteunend Centrum Lokale Blue Deals. De bekkencoördinator bewaakt de afstemming van het lokale doelenkader en het Vlaams-lokaal actieplan met de stroomgebiedbeheerplannen en werking van de bekkenoverlegstructuren. Hemelwater- en droogteplannen worden tijdens de opmaak van het actieplan gescreend en relevante acties kunnen worden geïntegreerd in het actieplan. Zo nodig worden de hemelwater- en droogteplannen afgestemd op de berekende minimumlat voor sponscapaciteit. Na het sluiten van de overeenkomst, worden de Vlaamse partners mee opgenomen in het betrokken Blue Deal partnerschap. Dit partnerschap staat gezamenlijk in voor het uitvoeren van de acties.

De kandidaat koplopers worden na hun selectie gekoppeld aan een Vlaamse gebiedscoördinator. Dit is de bekkencoördinator, of een andere Vlaamse ambtenaar die daarvoor nauw samenwerkt met de bekkencoördinator en het bekkensecretariaat. Zowel de lokale coalitie, via de lokale gebiedsregisseur, als de Vlaamse gebiedscoördinator kunnen beroep doen op ondersteunende taken vanuit het Ondersteunend Centrum Lokale Blue Deals. De bekkencoördinator bewaakt de afstemming van het lokale doelenkader en het lokaal actieplan met de stroomgebiedbeheerplannen en de werking van de bekkenoverlegstructuren. Hemelwater- en droogteplannen worden tijdens de opmaak van het actieplan gescreend en relevante acties kunnen worden geïntegreerd in het actieplan. Zo nodig worden de hemelwater- en droogteplannen afgestemd op de berekende minimumlat voor sponscapaciteit.

Bij het sluiten van de Lokale Blue Deal Overeenkomst wordt de samenstelling van de lokale gebiedscoalitie en de gebiedsregisseur door de Vlaamse overheid bekrachtigd. Coalities hebben de mogelijkheid de samenstelling van hun coalitie gemotiveerd bij te sturen.

4. WELKE DOELSTELLINGEN WORDEN BEOOGD?

De ambitieuze doelen van de Blue Deal vragen om maximale samenwerking tussen alle betrokkenen. De focus van de gebiedscoalities ligt op de uitwerking en uitvoering van een maatregelenprogramma om de sponscapaciteitsdoelen binnen een afstroomgebied te behalen. Daarbij wordt ook -indien haalbaar en realiseerbaar- maximaal invulling gegeven aan te behalen doelen van de Kaderrichtlijn Water. Bij het uitwerken van actieplannen voor sponsdoelen en waterkwaliteit worden de mogelijke koppelkansen met andere doelen meegenomen waar mogelijk of wordt er minimaal over gewaakt dat de acties die doelen niet tegenwerken. De coalitie moet daarbij niet het rioleringsbeleid of vergunningenbeleid in extenso opnemen, maar zich eerder focussen op aanvullende maatregelen en mogelijke koppelkansen met beide aspecten die relevant zijn voor de doelen van de gebiedscoalitie. De coalitie kan -waar relevant- de reeds voorziene en gefinancierde maatregelen opnemen in het actieplan zodat de samenhang duidelijk wordt. Bij het uitwerken van maatregelenprogramma's wordt ook gestreefd naar een integratie met de doelen voor betere bodemkwaliteit, klimaatmitigatie, omgevingsobjectieven, realiseren van Vlaamse en Europese natuurdoelen en duurzame landbouw.

De strategische doelen van de Blue Deal zijn:

- Inzetten op de aanpak van waterveiligheid en beschikbaarheid, door de impact van overstromingen en droogte te verminderen (komt overeen met de waterzekerheidsdoelen)
- Oppervlaktewaterkwaliteit (realiseren/nastreven van de EU KRW)
- Grondwater (duurzaam beheer en infiltratiecapaciteit bevorderen)
- Drinkwater (strategische bevoorrading en bronbescherming)
- Afvalwater (circulair gebruik, waterzuivering, ...)

Deze doelstellingen kunnen verder geraadpleegd worden in bijlage 1 doelenkader.

Een actieplan loopt over 8 jaar voor koplopers of 4 jaar in het geval van kandidaat koplopers. Het tijdspectief voor het volledig bereiken van het Vlaamse doelenkader kan echter langer zijn.

Het doelenkader waarmee coalities rekening moeten houden is evolutief. Niet alle Vlaamse doelen zijn momenteel gebiedsgericht gekwantificeerd. Eind 2026 of begin 2027 verwachten we de waterzekerheidsdoelen per afstroomgebied. De doelafstanden voor waterkwaliteit worden in de loop van 2026 verder geconcretiseerd via reductiedoelen en doelfasering.

Bij de kandidaatstelling kunnen lokale coalities enkel rekening houden met het op dat moment beschikbare doelenkader. Dat geldt evengoed tijdens de opmaak van het lokaal doelenkader en actieplan. Via een tweejaarlijkse herziening van de lokale doelenkaders en actieplannen kunnen cijfermatig verder geconcretiseerde Vlaamse doelenkaders worden geïntegreerd in lopende Blue Deal projecten.

Na selectie (zie verder) vertaalt de lokale coalitie het Vlaamse doelenkader naar lokale doelen waarvoor een actieplan wordt opgemaakt en uitgevoerd. Bij die vertaling wordt een continue wisselwerking voorzien met de Vlaamse doelen. De lokale coalitie neemt in principe alle hogervermelde en reeds geconcretiseerde doelen mee, maar bepaalt zelf in welke mate dat gebeurt (= doelfasering). Die keuzes worden mede bepaald door de kenmerken van het afstroomgebied, door het gewenste instapniveau van de coalitie, en door het engagement van de partners.

Lokale gebiedscoalities moeten het doelenkader voor hun afstroomgebied geïntegreerd benaderen. De focus ligt op de realisatie van sponsoelen en verbetering van de waterkwaliteit maar het is belangrijk om steeds na te gaan welke andere Vlaamse of lokale doelen in het gebied kunnen meegenomen worden. Dat betekent: nagaan welke doelen in hun gebied meer of minder uitdagingen kennen, en een actieplan opstellen met maatregelen die zoveel mogelijk meerdere doelen tegelijk realiseren.

Ze werken vanuit een systeembenadering aan weerbaarheid, waarbij het fysisch systeem van water en bodem sturend is. In hun uitwerking streven ze gelijktijdig naar versterking van het watersysteem inzake waterzekerheid, waterkwaliteit en sedimentaanvoer, een gezonde bodem, een meer duurzame landbouw, en een versterking van de landschappelijke structuur en de biodiversiteit en een weerbare bebouwde omgeving.

Afstemming Lokale Blue Deals met de stroomgebiedbeheerplannen

De **lokale doelenkaders** van de Koplopers dienen afgestemd te worden op de ambities van de stroomgebiedbeheerplannen. Tot en met 2027 zijn dat de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 (SGBP3). Vanaf 2028 zijn dat de stroomgebiedbeheerplannen 2027-2033 (SGBP4). Afstemming van de lokale doelenkaders met SGBP3 impliceert dat wordt nagegaan welke de ligging is van de betrokken afstroomgebieden ten opzichte van de afbakening en doelen van oppervlaktewater en grondwater in SGBP3, en van de van toepassing zijnde reductiedoelen voor stikstof en fosfor. Afstemming met SGBP4 (en

volgende) impliceert dat de lokale doelenkaders van de Koplopers vanaf 2028, desgevallend via een herziening van de lokale doelenkaders, minstens de ambities inzake vooruitgang van de toestand van de betrokken Vlaamse waterlichamen overnemen.

Ook de **lokale actieplannen** van de Koplopers en de rapportering daarover moeten afgestemd worden op de acties en maatregelen van de stroomgebiedbeheerplannen. Afstemming impliceert dat de lokale acties ofwel een realisatie zijn van een SGBP actie, ofwel een verdere detaillering ervan, ofwel een aanvulling erop. Ze mogen er in geen geval in tegenspraak mee zijn. Voor SGBP4 (en volgende) impliceert de afstemming dat de lokale actieplannen van de Koplopers vanaf 2028, desgevallend via een herziening van de bestaande actieplannen, minstens ook de acties mee opnemen die in SGBP4 (en volgende) zijn aangeduid als acties waarvoor bereidheid tot realisatie aanwezig is, die acties verder detailleren, of ze aanvullen.

Voor de Kandidaat Koplopers worden de lokale doelenkaders en actieplannen eveneens afgestemd op de stroomgebiedsbeheerplannen. Hier volstaat de opname van een selectie van die acties waarvoor bereidheid tot realisatie aanwezig is.

Afstemming Lokale Blue Deals met de hemelwater- en droogteplannen

In de eerste Blue Deal werd bepaald dat gemeenten vanaf 2024 enkel nog toegang hebben tot watergerelateerde subsidies als zij beschikken over een voldoende ambitieus hemelwater- en droogteplan. De blauwdruk die daarvoor werd opgemaakt dateert van juni 2022. Ondertussen beschikken de meeste gemeenten over goedgekeurde hemelwater- en droogteplannen.

De nieuwe Blue Deal nota van 14 juli 2025 vermeldt als één van de initiatieven in de kijker de maximale uitvoering van deze hemelwater- en droogteplannen, alsook de actualisatie of herbevestiging van de plannen uiterlijk in 2030. De engagementen op het vlak van watergebonden doelen die in de Hemelwater- en Droogteplannen werden aangegaan, kunnen geïntegreerd worden in de meerjarenplannen van de gebiedscoalities. De gebiedscoalities toetsen minstens welke acties, maatregelen en opportuniteiten uit de hemelwater – en droogteplannen kunnen worden meegenomen in de lokale blue deal. Omgekeerd kunnen de sponsoorten die tegen begin 2027 berekend worden ook aanleiding geven tot een bijstelling van de acties in de hemelwater- en droogteplannen.

5. SUBSIDIEBEDRAG EN WELKE KOSTEN KOMEN IN AANMERKING?

Subsidiekader

De subsidies worden verleend door de minister van Omgeving of de Vlaamse Regering. Voor procesondersteuning wordt een maximaal budget van 10,5 miljoen euro voorzien voor de eerste en de tweede oproep samen. Daarvan wordt in 2026 een maximaal bedrag van 3,5 miljoen euro uitgetrokken, bestemd voor het opstarten van de coalities in de 2 instapniveaus van de eerste oproep.

De betrokken organisatie die de gebiedsregisseur omkadert, wordt binnen de perken van de begrotingskredieten voor het Blue Deal budget door de minister of de Vlaamse regering een subsidie toegekend voor de procesondersteuning van de Lokale Blue Deal.

In een navolgend subsidiebesluit worden de regels en voorwaarden bepaald voor het toekennen van middelen voor investeringen. Cofinanciering van investeringen vanuit de lokale actoren is een vereiste. Er wordt een minimale cofinanciering verwacht vanuit de coalitie van 20% voor investeringen en technische ontwerpstudies, 50 % voor overige studies en monitoring, en van 40% voor grondverwerving.

Voor zowel de subsidies voor procesondersteuning als voor investeringen gelden de algemene regels over dubbelfinanciering, cumul van subsidies en toepassing van de wet op de overheidsopdrachten. Elke coalitie streeft ernaar zijn middelenportefeuille zo efficiënt mogelijk te beheren en te besteden. De in dit kader beschikbaar gestelde Vlaamse middelen kunnen worden aangevuld met Europese, lokale of private middelen, alsook met andere Vlaamse middelen zoals deze voor de strategische Blue Deal projecten, zodat een geïntegreerd financieringsplan bekomen wordt. Vóór de opmaak van het actieplan zal voor het luik vergoedingen een kader ter beschikking gesteld worden waarin een aantal beproefde maatregelen zijn opgenomen en een proces voor goedkeuring van nieuwe maatregelen.

Coalities zullen ook beroep kunnen doen op de door het OC (Ondersteunend Centrum) mogelijk aangeboden raamcontracten voor gezamenlijke opdrachten (zowel wat studie als uitvoering betreft), zodat efficiënt middelengebruik wordt nagestreefd.

Hieronder wordt toegelicht op welke subsidies de verschillende instapniveaus kunnen rekenen. De verschillen tussen de instapniveaus worden gemotiveerd door de verschillen in inspanning die verwacht worden van de coalities en van hun lokale gebiedsregisseur. De verschillende instapniveau's laten een groeiscenario toe waarbij de oppervlakte van een gebiedscoalitie evenals de ambities op het vlak van waterdoelen kan groeien. Kandidaat koplopers kunnen doorgroeien naar het koploperniveau waarbij ze in sterke samenwerking met de Vlaamse entiteiten een Vlaams-lokaal actieplan opmaken en realiseren, en instrumenten en middelen bundelen.

Voorzien budget Koplopers

Subsidie gebiedsregisseur en globaal proces

De subsidie voor procesmiddelen van koplopers kan maximaal 100.000 euro per jaar bedragen en wordt voorzien voor 8 jaar. Een eerste deel wordt vastgelegd bij de selectie in 2026 (maximum 300.000 euro) voor de werkingsjaren 2027-2029. Een tweede deel is voorzien in 2029 voor de werkingsjaren 2030-2035, bedraagt 500.000 euro en wordt vastgelegd na positieve evaluatie van de vorderingen van het actieplan.

De subsidie voor de procesmiddelen is bedoeld voor personeelskosten van de gebiedsregisseur om het geheel te trekken, wervend te communiceren, de acties op gang te brengen, de uitvoering van acties op te volgen en te bewaken, en tussen de partners de nodige afstemming te bekomen. De subsidie kan gemotiveerd geheel of gedeeltelijk ingezet worden om de gebiedsregisseur bij te staan, bijvoorbeeld voor het extern uitbesteden van sommige deeltaken van de gebiedsregisseur zoals landbouwondersteuning.

Het budget wordt uitbetaald aan de organisatie die de gebiedsregisseur te werk stelt of een taak opneemt in de procesbegeleiding, zoals de partners van de coalitie zijn overeengekomen. Dit gebeurt na de selectie van het gebied, het beantwoorden van vragen en opnemen van eventuele randvoorwaarden en een definitieve bekrachtiging van de partners van de gebiedscoalitie.

Volgende kosten komen in aanmerking voor de procesmiddelen:

- Personeelskosten gebiedsregisseur door eigen of nieuw aan te werven personeel, uiteraard voor zover deze niet al via andere subsidies van de Vlaamse overheid worden gesubsidieerd.
- Kosten van externe uitbesteding of personeel van partners die instaan voor de procesbegeleiding van private partijen met als doel hen actief te engageren voor de uitvoering van het actieplan.
- Coalities geven dit in hun aanvraagformulier duidelijk aan, zodat de betrokken partner(s) als begunstigde opgenomen kunnen worden in de af te sluiten lokale Blue Deal overeenkomst.

De uitbetaling van de middelen voor de procesregie gebeurt in schijven.

Middelen voor uitvoering van het actieplan Eind 2026 of begin 2027 wordt een subsidiereglement voor investeringsmiddelen bestemd voor de geselecteerde Blue Deal coalities voorgelegd aan de Vlaamse regering. Een uitgebreid subsidiereglement wordt ter beschikking gesteld van de geselecteerde coalities

De investeringsmiddelen moeten worden gezien als een complementair budget aan de reguliere Vlaamse en lokale middelen die in het gebied voorzien zijn. Dit budget kan aangevuld worden met regulier investeringsbudget vanuit Vlaanderen en cofinanciering vanuit de lokale partners, private partners of Europese steun. Voor strategische gebieden is een aanvullend investeringsbudget voor Vlaamse actoren voorzien in de Blue Deal nota. Het EOP en de Vlaamse gebiedscoördinator zien erop toe dat deze en andere reguliere Vlaamse middelen ingebed worden in het Vlaams-lokaal actieplan.

Het middelenbudget voor koplopers voor de uitvoering van het actieplan bedraagt gemiddeld 2 mio euro per coalitie, te besteden over een periode van 8 jaar. Het omvat zowel de middelen voor het ontwerp van de maatregelen van het actieplan en hun uitvoering, de aankoop van gronden, de vergoeding aan private partners voor hun bijdrage in het actieplan en de nodige begeleiding hierbij en de nodige monitoringskosten.

Een coalitie moet in haar voorstel van actieplan en bijhorend financieringsplan duidelijk aangeven voor welke acties zij beroep wil doen op financiering vanuit de Blue Deal. Een financiële bijdrage wordt toegekend op basis van de acties die opgenomen zijn in de Lokale Blue Deal Overeenkomst, na inhoudelijke en financiële beoordeling van het actieplan en bijhorend financieringsplan.

Voorzien budget Kandidaat koplopers

Subsidie gebiedsregisseur en globaal proces

De subsidie voor procesmiddelen van kandidaat koplopers kan maximaal 50.000 euro per jaar bedragen en wordt voorzien voor 4 jaar.

Een eerste deel wordt vastgelegd bij de selectie in 2026 (maximum 100.000 euro) voor de werkingsjaren 2027-2028. Een tweede deel is voorzien in 2028 voor de werkingsjaren 2029-2030, bedraagt 100.000 euro en wordt vastgelegd na positieve evaluatie van de vorderingen van het actieplan.

De subsidie voor de procesmiddelen is bedoeld voor personeelskosten van de gebiedsregisseur om het geheel te trekken, de acties op gang te brengen, de uitvoering van acties op te volgen en te bewaken, en tussen de partners de nodige afstemming te bekomen. De subsidie kan gemotiveerd geheel of gedeeltelijk ingezet worden om de gebiedsregisseur bij te staan, bijvoorbeeld voor het extern uitbesteden van sommige deeltaken van de gebiedsregisseur zoals landbouwondersteuning.

Het budget wordt uitbetaald aan de organisatie die de gebiedsregisseur te werk stelt of een taak opneemt in de procesbegeleiding, zoals de partners van de coalitie zijn overeengekomen. Dit gebeurt na de selectie van het gebied, het beantwoorden van vragen en opnemen van eventuele randvoorwaarden en een definitieve bekrachtiging van de partners van de gebiedscoalitie.

Volgende kosten komen in aanmerking voor de procesmiddelen:

- Personeelskosten gebiedsregisseur door eigen of nieuw aan te werven personeel, uiteraard voor zover deze niet al via andere subsidies van de Vlaamse overheid worden gesubsidieerd. Als de lokale gebiedsregisseur een van de Vlaamse Overheid afhankelijke entiteit is komen personeelskosten voor de eigen entiteit niet in aanmerking voor procesmiddelen
- Kosten van externe uitbesteding of personeel van partners die instaan voor de procesbegeleiding van private partijen met als doel hen actief te engageren voor de uitvoering van het actieplan.
- Coalities geven dit in hun aanvraagformulier duidelijk aan, zodat de betrokken partners als begunstigde opgenomen kunnen worden in de af te sluiten lokale Blue Deal overeenkomst.

De uitbetaling van de middelen voor de procesregie gebeurt in schijven.

Middelen voor uitvoering van het actieplanEind 2026 of begin 2027 wordt een subsidiereglement voor investeringsmiddelen bestemd voor de geselecteerde Blue Deal coalities voorgelegd aan de Vlaamse regering. Een uitgebreid subsidiereglement wordt ter beschikking gesteld aan de geselecteerde coalities.

Het investeringsmiddelenbudget voor kandidaat koplopers bedraagt gemiddeld 1 mio euro per coalitie. Het omvat de middelen voor het ontwerp van de maatregelen in het actieplan en hun uitvoering, de aankoop van gronden, de vergoeding aan private partners voor hun bijdrage in het actieplan en de nodige begeleiding hierbij en de nodige monitoringskosten. De middelen moeten worden gezien als een complementair budget aan de reguliere Vlaamse en lokale middelen die in het gebied voorzien zijn. Dit budget kan aangevuld worden met investeringsbudget vanuit Vlaanderen en cofinanciering vanuit lokale en private partners of Europese steun. De Vlaamse gebiedscoördinator en het Ondersteunend Centrum kunnen coalities ondersteunen in de afstemming van het budget.

Een coalitie moet in haar voorstel van actieplan en bijhorend financieringsplan duidelijk aangeven voor welke acties zij beroep wil doen op financiering vanuit de Blue Deal. Een financiële bijdrage wordt toegekend op basis van de acties die opgenomen zijn in de Lokale Blue Deal Overeenkomst, na inhoudelijke en financiële beoordeling van het actieplan en bijhorend financieringsplan.

6. RANDVOORWAARDEN PROCESMIDDELEN

Volgende randvoorwaarden gelden:

- De middelen worden besteed aan de coalitiewerking en of de nodige procesbegeleiding om de doelstellingen van de Blue Deal 2.0. te behalen.
- De middelen mogen niet gebruikt worden voor activiteiten die uitgevoerd zijn voor de toekenning van de subsidie.
- Initiatiefnemer(s) die vanuit de Vlaamse overheid andere middelen bekomen voor de procesregie, kunnen deze niet inbrengen voor de procesregie.
- Elke vorm van dubbelfinanciering moet worden uitgesloten en de Vlaamse overheid kan middelen terugvorderen of een volgende vastlegging weigeren wanneer er sprake is van dubbelfinanciering of overfinanciering.
- De coalitie stelt alle nodige bewijsstukken ter beschikking om de bekomen subsidie te verantwoorden en is bereid om controle van de uitgevoerde activiteiten te ondergaan.

7. UITVOERINGSTERMIJN PROJECT

Projecten kunnen starten van zodra de subsidie werd goedgekeurd door de minister.

Koplopers hebben een uitvoeringstermijn van 8 jaar. Kandidaat-koplopers hebben een uitvoeringstermijn van vier jaar. Zij kunnen na 2 jaar overstappen naar het niveau koploper, mits kandidaatstelling voor de tweede oproep voorzien in 2028. Eventuele resterende middelen worden dan ingebed in het nieuwe instapniveau. Kandidaat koplopers die niet toegelaten worden tot een koploper niveau kunnen termijnverlenging en bijkomende procesmiddelen aanvragen na het aflopen van hun termijn van 4 jaar.

Uiterlijk zes maanden na betekening van het subsidiebesluit aan de initiatiefnemer(s) moet het project opgestart zijn. Dit betekent niet dat er dan al concrete investeringswerken moeten opgestart zijn.

8. PROVINCIALE INFOMOMENTEN

Kandidaten van deze oproep worden uitgenodigd op een provinciaal infomoment. Tijdens dit moment worden de diverse doelen en de beschikbare achtergrondinformatie toegelicht. Kandidaten kunnen er in gesprek gaan met regionale vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid om hun kandidatuur zo goed mogelijk voor te bereiden.

De infomomenten zijn gepland op volgende momenten:

- 2/4 Webinar
- 20/4 Brussel
- 23/4 Hasselt

29/4 Gent

Na het algemeen webinar is er mogelijkheid tot vraagstelling waarop kan ingegaan worden tijdens de infomomenten. Vragen en antwoorden worden ook verwerkt in een FAQ lijst.

Verdere info volgt op de webpagina van CIW, VMM en VLM.

9. INDIENING VAN HET VOORSTEL

Een volledig uitgewerkt kandidaatdossier wordt verwacht op 3 juli 2026 aan de hand van het volledig ingevuld aanvraagformulier. De coalities maken gebruik van het formulier waarvoor in bijlage een sjabloon is opgenomen. In het sjabloon worden de coalitieleden, de gebiedsregisseur, de opgave en de doelen waaraan ze willen werken en de manier waarop ze resultaten willen halen opgesomd. Coalities kunnen in het sjabloon ook aangeven voor welk instapniveau ze wensen opgenomen te worden. Voor het aanvraagformulier wordt enkel een principiële instemming verwacht met het opstarten van het initiatief en het indienen van de kandidatuur.

Kandidaten dienen het ingevulde kandidaatsformulier in bij het CIW secretariaat, via het mailadres CIW-sec@vmm.be.

10. BEOORDELING VAN HET VOORSTEL

Ontvankelijkheidsvoorwaarden

Om ontvankelijk te zijn, moet het projectvoorstel aan onderstaande voorwaarde voldoen:

Het projectvoorstel wordt tijdig ingediend en bevat alle inhoudelijke en administratieve informatie en documenten zoals gevraagd via het aanvraagformulier vermeld onder punt 7 en punt 8;

De beoordelingscriteria

Als het projectvoorstel ontvankelijk is, zal het projectvoorstel beoordeeld worden op basis van onderstaande criteria.

De hiernavolgende criteria zullen gehanteerd worden voor het selecteren van de kandidaat Blue Deal coalities in een van de twee instapniveaus. Deze elementen dienen dus ook aan bod te komen in de kandidatuurstelling, en kunnen door de kandidaat geïllustreerd worden aan de hand van verklaringen, intenties en voorbeelden. Om startende coalities aan te moedigen binnen de groep van kandidaat-koplopers wordt voor hen een afzonderlijke rangschikking opgemaakt.

Eerste criterium: Afbakening (gewicht 0,15)

De Blue Deal nota van juli 2025 geeft aan dat via lokale Blue Deals lokale gebiedscoalities zullen werken op de schaal van een (deel)stroomgebied aan de uitvoering van een actieplan. Een deelstroomgebied wordt als volgt gedefinieerd: *een geografisch samenhangend gebied waarvan de grenzen samenvallen met hydrografische grenzen. Het gebied moet groot genoeg zijn om het solidariteitsbeginsel uit het Waterwetboek te kunnen toepassen, maar tegelijk niet zo groot dat het bronbeginsel niet meer werkbaar is. Een typisch voorbeeld is het afstroomgebied van een Vlaams waterlichaam, al kan het ook gaan om een cluster van afstroomgebieden van Vlaamse of lokale waterlichamen.*

De afstroomgebieden van de Vlaamse waterlichamen zijn de A0 afstroomgebieden, deze van de lokale eerste orde waterlichamen zijn de A1 afstroomgebieden. De kaart van beide is terug te vinden op geopunt.be, ze worden naar aanleiding van de opmaak van nieuwe stroomgebiedbeheerplannen geactualiseerd. B0 gebieden zijn afstroomgebieden van Vlaamse waterlichamen, net zoals de A0 afstroomgebieden, maar met aan de grenzen van het Vlaams Gewest een clustering met kleinere restgebieden.

Koplopers

Omdat koplopers ook gericht aan de slag gaan met de doelen van de Kaderrichtlijn Water dient binnen het werkingsgebied minimaal 1 B0-afstroomgebied aanwezig te zijn van minimaal 2000 ha. Mits motivatie mogen de buitengrenzen afwijken van de grenzen van een afstroomgebied. Dit kan bijvoorbeeld zijn wanneer de systeemgrenzen bepaald worden door een bevaarbare waterloop of wanneer het B0-afstroomgebied te groot is voor een werkbare gebiedscoalitie.

Kandidaat koplopers

Voor kandidaat koplopers dient het afstroomgebied als basis, maar kan ook rekening gehouden worden met geografische en beleidsmatige logica (gemeentegrenzen, ...) en/of met bestaande gebiedscoalities die al een zekere expertise en lokale verankering hebben aangetoond. Hierbij denken we aan de gebiedscoalities van de Water+Land+Schap 1.0 en 2.0, de Vlaamse parken, Strategische Projecten,

De kandidaat Blue Deal coalitie dient de begrenzing van het werkgebied aan te duiden op kaart, zodat duidelijk is dat voldaan wordt aan de voormelde definitie en getoond wordt welke afstroomgebieden worden opgenomen.

Tweede criterium: Doelenkader (gewicht 0,2)

Elke kandidaat Blue Deal coalitie wordt geacht om de doelen zoals geschetst in het doelenkader (bijlage 1) zo geïntegreerd mogelijk mee te nemen, maar zal bij de kandidatuurstelling zelf een voorstel doen voor de mate waarin elk van die doelen aan bod zullen komen in het lokale doelenkader en het actieplan van de coalitie. Een doelfasering over een langere periode dan de looptijd van de Blue Deal overeenkomst is dus mogelijk. Sommige doelen kunnen gebiedsafhankelijk hoe dan ook weinig relevant zijn (bv. erosie in poldergebied), maar het kan ook zijn dat een coalitie er bewust voor kiest om als beginnende coalitie sommige doelen slechts minimaal mee te nemen. De mate waarin doelen meer of minder worden meegenomen zal mede bepalend zijn voor het toekennen van het instapniveau aan de geselecteerde kandidaat coalitie.

Het Vlaamse doelenkader voor wat betreft de thema's waar de coalitie zich conform haar kandidatuurstelling op zal focussen dient in de periode tussen de selectie als kandidaat en het afsluiten van de Blue Deal overeenkomst te worden vertaald naar het gewenste lokale doelenkader met een bijhorend actieplan. Het lokale doelenkader met actieplan moet een perspectief van 8 jaar hebben voor koplopers en 4 jaar voor kandidaat koplopers, en kan om de 2 jaar worden bijgestuurd.

Derde criterium: Aanpak voor het omzetten van het doelenkader naar een actieplan (gewicht 0,10)

De kandidaat toont in het voorstel van aanpak aan bereid te zijn de hierna opgesomde principes te bewaken tijdens de latere opmaak van het lokaal doelenkader en actieplan:

- De doelen voor water, landbouw, natuur en bodem moeten **geïntegreerd** worden benaderd. Het actieplan moet een coherent pakket aan maatregelen bevatten dat meerdere doelen gezamenlijk aanpakt.
- Maatregelen moeten zodanig ruimtelijk gesitueerd worden dat ze **aansluiten bij het lokaal aanwezige fysisch systeem van water en bodem**.
- Brongerichte en natuurgebaseerde oplossingen zijn in de meeste gevallen de meest robuuste en kostenefficiënte oplossing. Bovendien zullen ze in de meeste gevallen de koppelkansen met de verschillende doelen maximaliseren. Deze maatregelen moeten de voorkeur krijgen waar mogelijk. In sommige gevallen zal een combinatie met technische en effectgerichte maatregelen echter noodzakelijk zijn..
- Zowel de aanpak van het actieplan als de maatregelen zelf moeten **efficiënt** zijn, dit wil zeggen dat realisaties er zo snel mogelijk moeten komen, met een optimale inzet van middelen.
- De maatregelen moeten ook maximaal **effectief** zijn, en leiden tot een zo groot mogelijke stap vooruit om bepaalde doelen naderbij brengen.
- Maatregelen moeten **ruimtelijk evenredig** worden gespreid over het afstroomgebied.
- Maatregelen moeten **sociaal evenredig** worden gespreid over de verschillende doelgroepen en actoren in het gebied.
- Maatregelen moeten de plattelandstoets kunnen doorstaan
- Pluspunten bij de beoordeling zijn er wanneer maatregelen worden uitgewerkt die op zich **innovatief** zijn of die op een innovatieve wijze worden ontwikkeld en gerealiseerd, voor zover dit ook **opschaalbaar** is naar het ganse gebied of naar andere afstroomgebieden.
- De maatregelen die men wil realiseren moeten toekomstbestendig en duurzaam zijn, dat wil zeggen dat ze rekening houden met de verwachte veranderingen van het klimaat, evolutie van de bevolking, veranderingen van de lokale economie, evoluerende kennis, e.a.
- Pluspunten bij de beoordeling zijn er als acties, maatregelen en opportuniteiten uit de hemelwater- en droogteplannen maximaal worden meegenomen

Vierde criterium: Draagvlak en engagement (gewicht 0,2)

- De kandidaat geeft aan welke **partners** er zeker gaan instappen in de coalitie, wie er daarnaast in de toekomst zal benaderd worden, waarom partners worden meegenomen, en op welke wijze dat gebeurt.

- De lokale gebiedsregisseur moet in staat zijn om alle betrokken watergebonden thema's geïntegreerd te benaderen en hiervoor de nodige betrokken partners in de coalitie te betrekken, zowel voor koplopers als kandidaat koplopers. De samenstelling van het partnerschap dient voldoende in te zetten op geïntegreerde doelstellingen, die samenhangen met het herstel van het watersysteem (sponslandschap en waterkwaliteit en andere watergebonden doelen). Een goed evenwicht tussen de partners qua achtergrond en betrokkenheid en een trekker die in staat is gebiedsgerichte thema's te overzien, en bereid om de middelen hiertoe te verdelen naar de juiste partners is vereist, zowel voor koplopers als voor kandidaat koplopers.
- Een aanpak voor het vinden van lokaal **draagvlak** bij bewoners en bij gebruikers van de open en bebouwde ruimte wordt voorgesteld, met daarin intenties voor het niveau en de werkwijze van informeren, bevragen, participeren en/of co-creëren door bewoners en gebruikers.
- De kandidaat geeft aan welke **engagementen** van partners, bewoners en gebruikers al aantoonbaar zijn.

Vijfde criterium: Maturiteit (gewicht 0,2)

De maturiteit van een bestaande coalitie kan onder meer aangetoond worden door te verwijzen naar bestaande vormen van gebiedsgerichte samenwerking die reeds werden bewandeld (Waterlandschap, Weerbaar Waterlandschap, Landschaps- of Nationaal park, strategische projecten, TOP project, Integraal Project of GTO rond waterkwaliteit zoals getrokken door de bekkensecretariaten, Riviercontract, ...).

Bij de beoordeling van de coalitie gelden haalbaarheid en stevigheid van cofinanciering, de aanpak tot samenwerking met de beoogde partners en benoemen van private financiering of pps als aanbeveling of stapje voor.

Zesde criterium: Afstemming met Vlaamse ambities (gewicht 0,15)

Bij de beoordeling van kandidaat coalities zal gekeken worden naar de ligging van het afstroomgebied ten opzichte van Vlaamse ambities. In dit criterium toon je aan welke andere Vlaamse doelstellingen je meeneemt binnen de gebiedscoalitie voor zover van toepassing:

- Speerpunt- of aandachtsgebied volgens het derde stroomgebiedbeheerplan
- Gebiedstype zoals aangeduid in het kader van het Mestactieplan
- Vlaamse investeringsagenda
- Gebieden die in aanmerking komen voor stikstof-herstel
- ...

Preselectie bij een groot aantal kandidaten

De selectiejury kan een preselectie uitvoeren wanneer het aantal kandidaten het maximum van 30 kandidaten overschrijdt. Bij deze preselectie spelen de sterkte van het dossier en de maturiteit van de coalitie een belangrijke rol. In tweede orde kan ook de ruimtelijke spreiding meegenomen worden. Als uit de preselectie blijkt dat eenzelfde initiatiefnemer meer dan 3 kandidaturen heeft ingediend, evalueert de jury of hierdoor een voldoende brede spreiding van initiatiefnemers in een ruimere regio niet in het gedrang

komt. In voorkomend geval kan een initiatiefnemer opgelegd worden om een andere partner als lokale gebiedsregisseur naar voor te schuiven.

Pitch door de kandidaten

De kandidaten bereiden een beknopte presentatie voor van hun kandidatuur. In juni worden de kandidaten uitgenodigd voor de pitch. De kandidaten krijgen de kans om hun initiatief voor te stellen aan een selectiejury, die samengesteld wordt uit vertegenwoordigers van VMM, VLM, Departement Omgeving, Landbouw en Zeevisserij en ANB, die zijn voorgedragen vanuit de Stuurgroep Lokale Blue Deals (CIW). De jury wordt bijgestaan door een adviesgroep met wetenschappelijke achtergrond.

Selectieproces

De adviserende groep wetenschappers beoordeelt de kandidaten op basis van hun formulier en hun pitch en stelt een adviesnota op die aan de jury wordt bezorgd tegen eind augustus.

De selectiejury beoordeelt de kandidaten op basis van hun formulier en de pitch, en de adviesnota van experts en kan voorwaarden opleggen en aanbevelingen formuleren, die in een aangepast formulier moeten beantwoord zijn. De selectiejury rangschikt de kandidaten volgens de selectiecriteria en deelt de kandidaten in het gepaste instapniveau in. Hiervoor wordt aan elk criterium een score toegekend volgens de mate waarin de kandidaat voldoet aan het criterium, gaande van een waarde 1 (minimaal) tot 5 (maximaal). Die score wordt vervolgens gecorrigeerd door vermenigvuldiging met het gewicht van dat criterium. Door alle gecorrigeerde scores op te tellen bekomt men een eindscore waarmee een rangorde kan gemaakt worden van de kandidaten. Deze rangorde is bepalend voor de toewijzing van het instapniveau.

De jury kan coalities, voor zover nodig, de mogelijkheid geven hun dossier bij te stellen naar aanleiding van de geformuleerde voorwaarden en aanbevelingen.

Na de beoordeling stelt de jury een gemotiveerd juryverslag ter beschikking van de Stuurgroep Lokale Blue Deals (CIW), die het juryverslag bekrachtigt en in het najaar van 2026 voorlegt aan de minister voor Omgeving ter goedkeuring,

De minister van Omgeving formaliseert daarop de selectie miv de voorwaarden en aanbevelingen en kent de middelen voor de lokale gebiedsregisseur toe.

De stuurgroep Lokale Blue Deals (CIW) brengt de geselecteerde kandidaten op de hoogte van de beslissingen.

Indienen van definitieve kandidaatstelling

De geselecteerde kandidaten worden uitgenodigd om hun definitief formulier (met definitief engagement van hun partners en antwoord op eventuele randvoorwaarden) in te dienen uiterlijk 3 maanden na kennisgeving van de selectie door de minister.

In het definitief formulier bevestigen de toegetreden partners hun engagement om te komen tot een lokaal doelenkader, een actieplan, een financieringsplan en de Lokale Blue Deal overeenkomst.

Vorbereiden en afsluiten Blue Deal Overeenkomst

Vanaf de bekendmaking van hun selectie stellen de coalities een lokaal doelenkader, lokaal actieplan (of Vlaams-lokaal actieplan voor de koplopers) en bijhorend financieringsplan op, en leggen dit in de loop van 2027 samen met hun onderlinge samenwerkingsovereenkomst tussen de lokale partners voor aan de stuurgroep Lokale Blue Deals. Voor de koplopers wordt medio 2027 een Blue Deal samenwerkingsovereenkomst afgesloten tussen de lokale partners en de Vlaamse overheid samen met een ministerieel besluit of besluit Vlaamse regering voor overheidssteun. Voor de kandidaat-koplopers worden in de loop van 2027 en uiterlijk in het voorjaar van 2028 ministeriële besluiten of besluiten Vlaamse overheid opgemaakt voor het subsidiëren van de lokale actieplannen.

11. COMMUNICATIE EN ENGAGEMENT

De communicatie in het kader van deze oproep moet in het Nederlands gevoerd worden.

Bij elke vorm van informatieverstrekking over het subsidieproject wordt vermeld dat het project (mede)gefinancierd is door de Vlaamse overheid. Op elke publicatie die in het kader van het project wordt verspreid, moet het logo van de Vlaamse overheid aangebracht worden.

Na goedkeuring van het project levert de initiatiefnemer een communicatiefiche aan met de nodige informatie om het project voor te stellen aan het brede publiek.

Daarnaast levert de initiatiefnemer informatie aan voor:

- Het uitvoeren van een beleidsevaluatie van de verleende subsidie op basis van vooraf bepaalde indicatoren (deze zullen door de Vlaamse overheid bezorgd worden aan de initiatiefnemers)
- het bevorderen van kennisuitwisseling en -opbouw tussen de projecten
- het bevorderen van een multiplicatoreffect bij specifieke doelgroepen
- de gestructureerde communicatie naar een breder publiek.

Die informatie zal benut worden voor de openbaarmaking van de resultaten van de gesubsidieerde activiteiten.

De Lokale Blue Deal Overeenkomst omvat een procesnota waarin de samenwerking met de doelgroepen, de Vlaamse overheid en de coalitie beschreven staat en die de basis vormt voor een gemeenschappelijk communicatieplan.

12. UITVOERING EN OPVOLGING VAN DE GESELECTEERDE PROJECTEN

11.1 Inhoudelijke opvolging

De initiatiefnemer rapporteert 1 keer per jaar (uiterlijk op 15 oktober) over de voortgang van het project via een aangeleverd sjabloon. Koplopers werken nauw samen met een entiteitsoverschrijdend projectteam. Kandidaat koplopers werken samen met de Vlaamse gebiedscoördinator en vertegenwoordigers vanuit het Ondersteunend Centrum voor hun dagdagelijkse opvolging.

De initiatiefnemers engageren zich actief deel te nemen aan de door het Ondersteunend Centrum georganiseerde overlegmomenten.

De projectpartners zijn gehouden aan het uitvoeren van het ingediende project. Eventuele wijzigingen zijn slechts mogelijk na goedkeuring.

11.2 Betalingsmodaliteiten

De vastlegging van de procesmiddelen gebeurt wanneer de minister de selectie goedkeurt. Na voorlegging van de engagementsverklaringen van alle partners van de coalitie wordt de eerste schijf van de procesmiddelen uitbetaald. Na 3 jaar voor koplopers of 2 jaar voor de kandidaat-koplopers, te rekenen vanaf de kennisgeving van de selectie, moeten de nodige stavende stukken m.b.t. de besteding van het budget voor procesmiddelen worden voorgelegd. Na een positieve evaluatie daarvan wordt de tweede schijf uitbetaald. Als het ondersteuningsbudget niet integraal werd benut, moet het resterende saldo worden terugbetaald.

Als de minister dubbele subsidiëring of subsidiefraude vaststelt, kan de minister de subsidie stopzetten en op eenvoudig verzoek de onterecht toegekende subsidie terugvorderen.

Onterecht ontvangen subsidies kunnen op eenvoudig verzoek teruggevorderd worden conform de bepalingen opgenomen in de codex overheidsfinanciën en het besluit bij de VCO.

13. Planning van oproep tot selectie

	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December	Januari	Februari	Maart
Lancering oproep													
Infomomenten													
Indienen kandidaturen													
Externe jurering													
Interne jurering													
Bijsturing/aanvulling kandidaturen													
Adviesvraag IF													
Bestissing													
Vastlegging budget													
Deadline formele engagementen													

Bijlage 1 SJABLOON KANDIDAATSTELLING LOKALE BLUE DEAL COALITIE

Dit sjabloon dient ingevuld en uiterlijk 3 juli 2026 per e-mail verstuurd te worden naar CIW-sec@vmm.be.

Algemene informatie -maximum 1 pagina

- Naam van de coalitie
- Afbakening van de beoogde lokale Blue Deal – gebiedsomschrijving – duidelijke beschrijving van het (deel)stroomgebied (welke B0/A0 en/of A1 afstroomgebieden) + kaartje
- Lokale gebiedsregisseur – organisatie + persoon die het mandaat heeft om te coalitie te vertegenwoordigen – naam, functie, telefoonnummer, e-mailadres
- Gewenst/gevraagd instapniveau van de coalitie: geef het gewenst instapniveau en motiveer deze keuze.

Coalitiewerking - maximum 1,5 pagina

- Voorgeschiedenis van de coalitie – beschrijf het traject van de coalitievorming. Is het een nieuwe groep (nieuw proces) of een verderzetting van een bestaande groep? Geef een overzicht van gezamenlijke projecten en successen van de coalitie (indien van toepassing)
- Lokale gebiedsregisseur – motiveer de capaciteit en achtergrond van de lokale trekker
- Samenstelling coalitie en engagementen coalitiepartners: welke gebiedspartners zullen zich engageren in de coalitie?
- Betrokkenheid privé-eigenaren – welke groepen (bv. landbouwers, inwoners, enz.) zullen worden betrokken? En op welke wijze? (beknopte stakeholderanalyse)

Doelen - maximum 1 pagina

- Problematiek en context – Geef een heldere analyse van de huidige gekende water-, bodem-, natuur- en landbouwproblematiek binnen het afstroomgebied.
- Doelen – op basis van de ‘doelenkaders’ en de lokale context – wat zijn de voornaamste doelstellingen waaraan de coalitie wil werken? Welke doelen zijn reeds gebiedsspecifiek vertaald? N.B. Koplopers worden geacht zich in te schrijven voor de omzetting van het volledige Vlaamse doelenkader.
- Koppelkansen – welke koppelkansen ziet de coalitie en hoe worden deze benut om de totale meerwaarde te vergroten?

Criteria - max 1 pagina

Hoe beantwoordt het voorstel aan de vooropgestelde selectiecriteria?

Plan van aanpak - maximum 0,5 p

- Beschrijf het voorgestelde stappenplan om te komen tot een lokaal gedragen visie, doelenkader en actieplan (m.i.v. timing)
- Verklaring dat men bij dit stappenplan rekening zal houden met de voorschriften van het derde selectie criterium.

Risico's - max 0,5 p

- Welke zijn de belangrijkste risico's voor de succesvolle realisatie van het proces en de maatregelen?

Bijlagen

- Intentie tot samenwerking van coalitiepartners – verklaringen over bereidheid tot deelname van coalitiepartners
- (indien beschikbaar) Samenwerkingsovereenkomst lokale coalitie
- Overzicht reeds bestaande analyses, voorbereidende studies...

Bijlage 2 DOELENKADER BLUE DEAL PARTNERSCHAP

Een Lokale Blue Deal is een samenwerkingsverband tussen Vlaamse en lokale partners voor een bepaald afstroomgebied (of cluster van afstroomgebieden). Lokale gebiedscoalities sluiten met de Vlaamse overheid een Lokale Blue Deal af, gericht op het halen van een combinatie van doelen, door middel van de opmaak en uitvoering van een actieplan. Het gaat daarbij om doelen die het loutere bevoegdheidsdomein van huidige Vlaamse entiteiten overschrijden.

Zowel de lokale als bovenlokale actoren engageren zich tot de geïntegreerde doelen (1) en het actieplan (2) in de vorm van een deal.

De strategische doelen van de Blue Deal zijn:

- Inzetten op de aanpak van waterveiligheid en beschikbaarheid, door de impact van overstromingen en droogte te verminderen (komt overeen met de waterzekerheidsdoelen)
- Oppervlaktewaterkwaliteit (realiseren/nastreven van de EU KRW)
- Grondwater (duurzaam beheer en infiltratiecapaciteit bevorderen)
- Drinkwater (strategische bevoorrading en bronbescherming)

Afvalwater (circulair gebruik, waterzuivering, ...)

Het doelenkader voor de Blue Deal vertrekt vanuit water als verbindend element. De doelstellingen voor de Blue Deal gaan echter verder dan loutere waterdoelen, en richten zich ook op landbouw en natuur. We spreken over waterdoelen, watergebonden koppeldoelen, maar ook koppelkansen met niet-watergebonden doelen. De waterdoelen zijn prioritair, maar de watergebonden koppeldoelen moeten maximaal gezamenlijk met de waterdoelen worden benaderd. Ze worden zo veel mogelijk gekwantificeerd op de schaal van het afstroomgebied.

Onderstaande tabel biedt een overzicht van de verschillende soorten doelen en de verdere uitwerking in deze nota.

Waterzekerheidsdoelen	Doelstelling 1 – Waterzekerheid – sponsdoelen
Waterkwaliteitsdoelen: (fysico)chemie, biologie en hydromorfologie	Doelstelling 2 – Waterkwaliteit
Sedimentaanvoerdoelen	Doelstelling 3 – Sedimentaanvoer naar waterlopen
Nutriënten (MAP7)	Doelstelling 4 – Nutriënten
Natuurhersteldoelen	Doelstelling 5 – Natuur
Doelen vanuit de landbouwvisie	Doelstelling 6 – Landbouw
Doelen vanuit BRV	Doelstelling 7 – Bodem
Doelen vanuit VEKP/LULUCF	Doelstelling 8 – Koolstofopslag
Lokale watergebonden doelen	Doelstelling 9 – Andere lokale doelen

De eerste vier doelen zijn de waterdoelen.

Niet-watergebonden doelen (zoals recreatie, erfgoed, mobiliteit, hittestress,...) worden aanzien als mogelijke **koppelkansen** voor de Blue Deal werking en kunnen meegenomen worden in een lokale Blue Deal.

Een actieplan loopt over 8 jaar voor koplopers of 4 jaar in het geval van een kandidaat-koploper (verlengbaar tot 8 jaar). Het tijdspectief voor het volledig bereiken van het Vlaamse doelenkader kan echter langer zijn.

Nog niet alle Vlaamse doelen zijn momenteel gebiedsgericht gekwantificeerd. Zo worden eind 2026 of begin 2027 de waterzekerheidsdoelen per afstroomgebied verwacht. Ook de doelafstanden voor waterkwaliteit worden in de loop van 2026 verder geconcretiseerd via reductiedoelen en doelfasering.

Na selectie dient de lokale coalitie het Vlaamse doelenkader te vertalen naar lokale doelen waarvoor een actieplan wordt opgemaakt en uitgevoerd. Bij die vertaling wordt een continue wisselwerking voorzien met de Vlaamse doelen. De lokale coalitie dient in principe alle doelen mee te nemen, maar bepaalt zelf in welke mate dat gebeurt (= doelfasering). Die keuzes worden mede bepaald door de kenmerken van het afstroomgebied, door het gewenste instapniveau van de coalitie, en door het engagement van de partners.

Lokale gebiedscoalities worden verondersteld om voor hun afstroomgebied het bovenvermelde doelenkader geïntegreerd te benaderen, dat wil zeggen de verschillende doelen als evenwaardig in ogenschouw te nemen, na te gaan voor welke doelen er gebiedsafankelijk grotere of minder grote uitdagingen zijn, en een actieplan op te maken met maatregelen waarmee maximaal meerdere doelen gezamenlijk gediend worden. Ze werken vanuit een systeembenadering aan weerbaarheid, waarbij het fysisch systeem van water en bodem sturend is, en ze streven in hun uitwerking gelijktijdig naar versterking van het watersysteem inzake waterzekerheid, waterkwaliteit en sedimentaanvoer, een gezonde bodem, een meer duurzame landbouw, en een versterking van de landschappelijke structuur en de biodiversiteit.

Het actieplan moet voor de waterdoelen maximaal worden afgestemd met het programma van acties en maatregelen uit de stroomgebiedbeheerplannen en worden getoetst aan de maatregelen, acties en opportuniteiten uit de hemelwater – en droogteplannen.

Doelstelling 1: Waterzekerheid – sponsdoelen

Context van de waterzekerheidsdoelen

Klimaatverandering stelt Vlaanderen voor grote wateruitdagingen. Langere periodes van droogte en intense neerslag leiden tot een verhoogd risico op watertekorten en overstromingen. In lijn met het Vlaams klimaatadaptatieplan, de aanbevelingen uit het adviesrapport Weerbaar Waterland, en de verplichtingen van de Europese Overstromingsrichtlijn en de recente Europese Waterstrategie, is er nood aan een combinatie van preventieve maatregelen, crisisbeheer en structurele ingrepen die Vlaanderen weerbaar maken en onze waterzekerheid verhogen.

Een belangrijk deel van deze strategie is het nastreven van kwantitatieve sponsdoelen op de schaal van afstroomgebieden.

Waterweerbaarheid is de combinatie van een **robuust fysisch watersysteem** en een **waterweerbare samenleving**, voor de klimaatscenario's van het jaar 2050, en zorgen dat de maatregelen die we nemen ook duurzaam zijn in het licht van het jaar 2100.

Een **waterweerbare samenleving** is waterbewust, gaat zuinig om met water en is veerkrachtig en voorbereid op de risico's van de gebeurtenissen waarvoor inrichtingsmaatregelen ontoereikend zijn.

Een **robuust fysisch watersysteem** is een watersysteem in evenwicht, dat de toename van intensiteit en frequentie van waterschaarste en overstromingen maximaal beperkt, met een gedegen veiligheidsniveau,

zodat de schade die we vandaag ervaren in de toekomst niet groter mag zijn, en dit in combinatie met het wegwerken van gebiedsgerichte knelpunten waar het huidige risico nu al te hoog ligt.

Het streefdoel is een robuust fysisch watersysteem, zowel voor de rivier- en beeksystemen met hun valleigebieden als voor de natuurlijke sponswerking op de valleiflanken en hoger gelegen gebieden. Dit door te werken aan de ruimtelijke inrichting van steden, dorpen en landschappen met het oog op maximaal herstel van het natuurlijk vermogen van de bodem om water vast te houden en terug beschikbaar te maken (sponswerking).

Beschrijving van de waterzekerheidsdoelen

De waterzekerheidsdoelen geven een minimumlat voor de inrichting tot een robuust watersysteem: een doel voor het vermogen van het landschap om risico's rond overstromingen en droogte significant te verminderen. Deze minimumlat wordt door de Vlaamse Overheid in de loop van 2026 gebiedspecifiek op de schaal van A1 afstroomgebieden bepaald, rekening houdend met (geo)fysische eigenschappen zoals topografie en bodemsamenstelling:

1. Operationele sponsdoelen
 - a. infiltratie (meer water in de spons);
 - b. aanpassing van drainage of peilgestuurde drainage (de spons minder laten leeglopen);
 - c. bijkomende buffercapaciteit (de spons groter maken).
2. Gebiedspecifieke knelpunten en restrisico's inzake wateroverlast of watertekort, zoals aantal getroffen gebouwen door overstromingen, specifieke kwetsbare gebouwen, aantal overstroomde landbouwpercelen, door droogte geïmpacteerde kwetsbare natuur, e.a. De lokale coalitie vult dit vanuit hun terreinkennis en de kennis opgebouwd ikv de hemelwater -en droogteplannen aan met knelpunten van lokaal belang.

Hoe de sponsdoelen gerealiseerd worden en of er eventueel verder gegaan wordt dan deze minimumlat wordt geconcretiseerd binnen het Blue Deal partnerschap. De keuze van de maatregelen (infiltratie, peilbeheer, bufferbekkens,...) houdt daarbij rekening met de (geo)fysische eigenschappen zoals topografie, bodemsamenstelling, landgebruik en lokale opportuniteiten zoals potenties voor natte natuur.

Naast de minimumsponsdoelen worden ook maximumsponsdoelen geleverd, om aan te geven wat men kan bereiken bij een maximaal herstel van het watersysteem.

De sponsdoelen gelden voor het volledige lokale afstroomgebied, dat bestaat uit zowel bebouwde oppervlakken ('werf steden en dorpen') als onbebouwde oppervlakken ('werf sponslandschappen') en waterlopen ('werf waterlopen'). De doelen zijn berekend volgens een maatregelen-gebaseerde modellering, en die maatregelen kunnen verschillen naargelang men werkt binnen bebouwde omgeving of in de open ruimte. Het lokale Blue Deal partnerschap zal ondersteund worden met een methodiek over de wijze waarop de sponsdoelen verdeeld moeten worden over de werven.

Van waterzekerheidsdoelen naar maatregelen

De sponsdoelen, Vlaamse en lokale knelpunten dienen omgezet te worden in een actieplan waarmee kan aangetoond worden in welke mate bij realisatie van die acties de doelen worden gehaald. Hieronder volgen enkele voorbeelden van acties:

Maatregelen die zorgen voor 'meer water in de spons', zoals:

- aanleg van infiltratiepoelen
- verminderen van bodemcompactering
- verhogen van het koolstofgehalte in de bodem
- ontharding
- aanleg van wadi's
- omvorming van naald- naar loofbos
-

Maatregelen die 'de spons minder laten leeglopen', zoals:

- aanpassingen aan de drainagebasis
- plaatsen van regelbare stuwtjes op de haarvaten op niet-geklasseerde waterlopen en aansluiting zoeken met de opmaak van peilbesluiten
- verondiepen van grachten of waterlopen
- aanleg van houtkanten
-

Maatregelen die 'de spons groter maken', zoals:

- de aanleg van overstroombare zones
- aanleg van bufferbekkens
- aanleg van spaarbekkens voor hergebruik
- natte natuur, hermeandering, herstel wetlands, ...
- ...

Maatregelen die de restrisico's beperken, zoals:

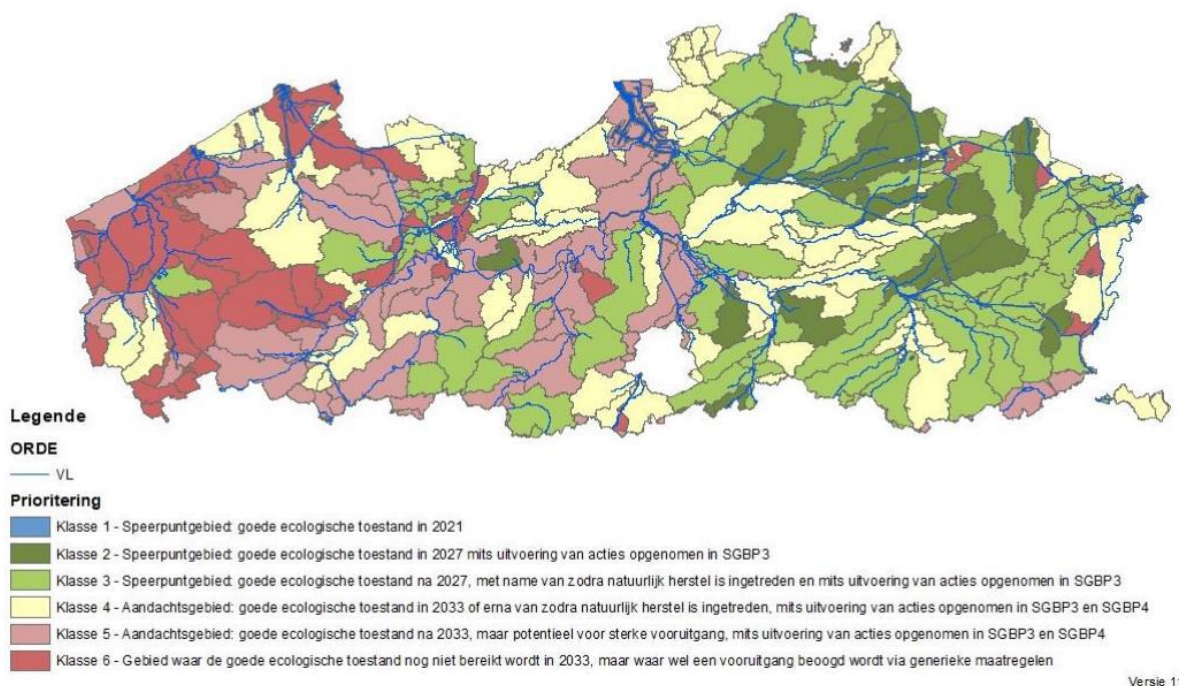
- lokale beschermingsmaatregelen zoals dijken
- verwijderen van infrastructuur uit zeer overstromingsgevoelige zones

Lokale Blue Deal partnerschappen zullen afhankelijk van het instapniveau vanuit de Vlaamse overheid begeleid worden in dit proces.

Doelstelling 2: Waterkwaliteit

De doelstellingen voor waterkwaliteit vinden hun oorsprong in de Kaderrichtlijn Water en worden voor Vlaanderen omschreven in het Waterwetboek, aangevuld met de milieudoelstellingen voor water zoals opgenomen in Vlarem II en in de stroomgebiedbeheerplannen. Deze doelstellingen worden in dezelfde plannen vertaald en omgezet tot een plan met acties en maatregelen. De stroomgebiedbeheerplannen kennen een 6-jarige cyclus, met als tijdshorizonten 2015, 2021, 2027, 2033, 2039, Het derde stroomgebiedbeheerplan voor de periode 2022-2027 (SGBP3) is momenteel van kracht. Het bevat 11 bekkenspecifieke delen en 6 grondwaterspecifieke delen. SGBP3 bevat naast de invalshoek van waterkwaliteit ook een benadering voor overstromingen en droogte.

In SGBP3 worden prioritaire gebieden aangeduid voor het verbeteren van de waterkwaliteit, meer bepaald voor die gebieden waar het uiteindelijke doel van een 'goede toestand' het meest nabij is (speerpuntgebieden). De afbakening gebeurt volgens de afstroomgebieden van Vlaamse waterlichamen.

Een goede toestand van een waterlichaam is een combinatie van een goede ecologische en een goede chemische toestand. De ecologische toestand van een oppervlaktewaterlichaam omvat een aantal parameters die de toestand beschrijven van de biologie, de fysico-chemie, specifiek verontreinigende stoffen en hydromorfologie van dat waterlichaam, afgetoetst aan grenswaarden of normen. Nog geen enkel oppervlaktewaterlichaam heeft de goede ecologische toestand bereikt. Alle van de vermelde parameters moeten immers voldoen aan de normen en als 'goed' worden aangemerkt. Gezien de oorspronkelijke deadline van 2015 niet gehaald werd, deed Vlaanderen beroep op termijnverlenging zoals voorzien in de kaderrichtlijn.

Omdat de parameters stikstof en fosfor goede graadmeters zijn voor een belangrijk deel van de verontreiniging in een waterloop werd de mate van normoverschrijding (=doelafstand) voor de fysico-chemische parameters stikstof en fosfor modelmatig omgezet naar een reductiedoel, geïllustreerd met de bijdrage van die sectoren tot de normoverschrijding: huishoudens, landbouw, RWZI's, bedrijven&diensten, grondwater en atmosferische depositie. Op die manier kan de nodige bijdrage van actoren tot het halen van de goede toestand beter worden geduïd.

Al deze informatie over de historische evolutie en huidige toestand van de parameters wordt bijgehouden in de waterlichaamdashboards, en kan daar worden geraadpleegd via <https://vmm.vlaanderen.be/feiten-cijfers/water/kwaliteit-waterlopen/dashboard-oppervlaktewaterlichamen>.

De acties en maatregelen om een goede toestand inzake waterkwaliteit te halen werden opgenomen in de stroomgebiedbeheerplannen, met generieke maatregelen in het Vlaams deel en aangevuld met lokale maatregelen in de bekkenspecifieke delen. Over de uitvoering ervan wordt jaarlijks gerapporteerd in het wateruitvoeringsprogramma.

Actoren in een Blue Deal partnerschap leveren elk hun bijdrage hiertoe. Zo bijvoorbeeld dragen gemeenten of hun gemeentelijke rioolbeheerders verantwoordelijkheid voor het realiseren van gemeentelijke saneringsprojecten, en moeten bedrijven en landbouwers hun emissies naar het milieu beperken.

Na 2027 treedt het vierde stroomgebiedbeheerplan (SGBP4) in voege. Kandidaat lokale Blue Deal partnerschappen dienen nu al rekening te houden met de aanpak rond doelstellingen van dat plan. Gewone termijnverlenging is niet meer mogelijk binnen de voorwaarden van de kaderrichtlijn. Vlaanderen zal moeten beroep doen op afwijkingen onder art. 4.5, de zogenaamde “minder strenge doelstellingen”. Hoewel de lange termijn doelstelling het halen van de milieudoelstellingen blijft, zal in tegenstelling tot de voorgaande plancycli de komende plandoelstelling voor een parameter niet meer steeds dezelfde zijn als de uiteindelijk te halen milieukwaliteitsnorm, maar kan deze plandoelstelling daar een tussenstap toe zijn, bijvoorbeeld omdat de doelafstand voor die parameter nog zeer groot is of omwille van de lange doorlooptijd of hoge kostprijs van acties om de toestand te verbeteren. Het werken met tussenstappen om de 6 jaar tussen de huidige toestand en de norm noemt men doelfasering. De voor de komende plancyclus verlaagde norm moet wel gekoppeld worden aan een verbeterplicht via acties waartoe initiatiefnemers zich engageren. Dit alles moet worden vooropgezet voor alle biologische, fysisch-chemische, chemische en hydromorfologische parameters waarvan de norm nog niet gehaald wordt.

Het onderdeel van het actieplan dat wordt opgemaakt door het Blue Deal partnerschap voor het halen van de waterkwaliteitsdoelen na 2027 moet daarom de nodige engagementen bevatten van de initiatiefnemers voor het tijdig financieren en uitvoeren van die acties binnen de termijn van de komende plancycli (2033, 2039, ...).

Mogelijke maatregelen zijn het realiseren van saneringsprojecten (gemeentelijke en bovengemeentelijke riolering en waterzuivering), tegengaan van verontreiniging vanuit landbouw en bedrijven, zowel voor puntlozingen als voor diffuse verontreiniging, verbeteren van de hydromorfologie van waterlopen, e.a.

Naargelang het instapniveau van de lokale Blue Deal partnerschappen zal de Vlaamse overheid de omzetting van deze doelen naar een actieplan ondersteunen aan de hand van tools waarmee de effectiviteit van bepaalde acties voor het naderbij brengen van doelparameters gegroepeerd in beeld kan worden gebracht.

Doelstelling 3: Sedimentaantoever naar waterlopen

Naar aanloop van de opbouw en formulering van de nieuwe acties in de volgende stroomgebiedbeheerplannen (SGBP4 2028-2033), is het cruciaal om voorafgaand een ambitieniveau te ontwikkelen voor sedimentaantoever naar de waterlopen. Tot nu toe was er nog geen gedragen visie in Vlaanderen omtrent de toelaatbare sedimentconcentraties en vrachten in waterlopen.

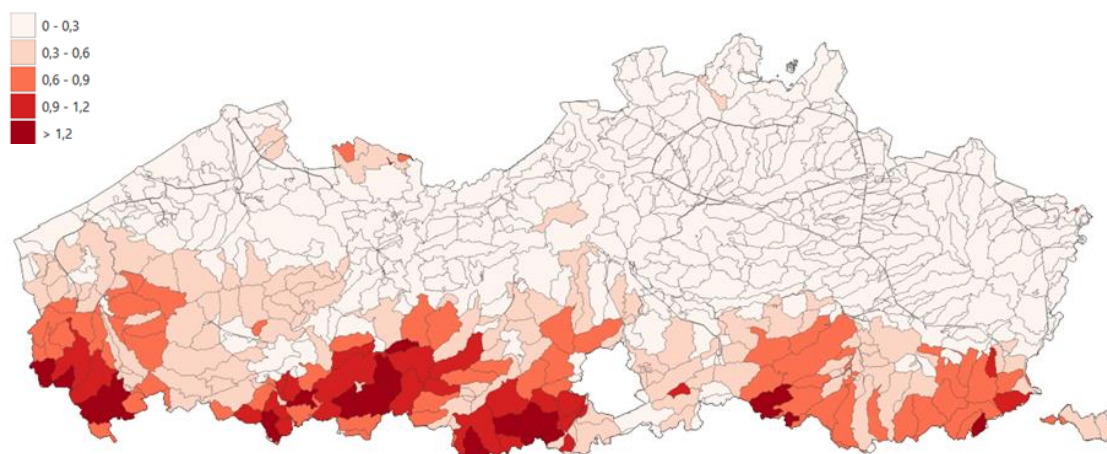
Het ambitieniveau voor sedimentaantoever naar waterlopen vormt een handvat voor een gebiedsgerichte visie en het opmaken van een gebiedsgerichte aanpak van erosie en sedimentaantoever naar de waterlopen.

Het ambitieniveau houdt rekening met de sedimentaantoever naar waterlopen (opgenomen in de VHA), zowel rechtstreeks als onrechtstreeks via grachten en riolering. Meer dan 95% van de sedimentaantoever naar waterlopen in Vlaanderen is het gevolg van (bodem)erosie. De overige aanvoer, zoals bv. vanuit huishoudelijke of industriële lozingen, is zeer beperkt en zal niet meegenomen worden bij het opstellen van de doelen voor sedimentaantoever.

Specifieke sedimentaantoever (SSA) als gevolg van erosie

De sedimentaanvoer naar de Vlaamse waterlopen is berekend op basis van metingen en modellering (WaTEM/SEDEM, Renders et al., 2021.) Het model begroot de sedimentaanvoer naar grachten, riolering en VHA-waterlopen als gevolg van erosie en is gebiedsdekkend voor Vlaanderen. Figuur 1 geeft de berekende specifieke sedimentaanvoer (SSA, ton(droge stof)/ha/jaar) per A1 afstroomgebied. De SSA op A1-niveau is gemiddeld 0,34 ton/ha/jaar in Vlaanderen, met een mediaan en maximum van respectievelijk 0,19 en 2,53 ton/ha/jaar .

Het richtinggevend ambitieniveau voor sedimentaanvoer naar de waterlopen op lange termijn bedraagt 0,3 ton/ha/jaar wat in de meeste vlakke stroomgebieden in Vlaanderen reeds gehaald wordt vandaag.

Figuur 1 Specifieke sedimentaanvoer (ton.ha⁻¹.jaar⁻¹) per A1 afstroomgebied 'actueel scenario' (2022) (Bron: DOV).

Een belangrijke bijdrage in het ambitieniveau voor fosfor is de sedimentgebonden fosfor als gevolg van erosie. Door in te zetten op maatregelen die de sedimentaanvoer doen afnemen, kan een belangrijke bijdrage geleverd worden aan het ambitieniveau voor fosfor in de waterlopen.

De sedimentaanvoerdoelen worden verder uitgewerkt in het kader van de stroomgebiedbeheerplannen (2027-2033).

Om de lokale Blue Deal partnerschappen van het instapniveau Koplopers te ondersteunen zullen modelscenario's ter beschikking worden gesteld voor bepaalde maatregelen, zoals het effect van bufferstroken op basis van MAP7, niet-kerende bodembewerking of de realisatie van acties uit de gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen.

Doelstelling 4: Nutriënten

Onder de doelstelling 'nutriënten' valt het verminderen van de uitspoeling van nitraat en fosfor van landbouw naar het grond- en oppervlaktewater.

De hoofddoelstelling is het bereiken van de basiswaterkwaliteit in de afstroomgebieden waar de doelaafstand nog niet bereikt is binnen de door de Kaderrichtlijn Water voorziene deadlines.

*Vlaanderen heeft de ambitie om de **nodige maatregelen te nemen om de nutriëntenverliezen uit land- en tuinbouw te reduceren en zo de waterkwaliteit in lijn met de Europese doelen te brengen**, zoals voorzien in de Europese wetgeving, met name de Nitraatrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water en de Drinkwaterrichtlijn, en*

binnen de timing en bepalingen van deze richtlijnen, voor zover landbouw daar verantwoordelijk voor is. Deze doelen zijn gebaseerd op het principiële akkoord tussen de landbouw, milieu- en natuurorganisaties en zoals opgenomen in de kennisgeving van het plan-MER. Het verbeteren van de bodemkwaliteit en biodiversiteit wordt als belangrijke voorwaarde meegenomen. De maatregelen mogen geen negatieve impact hebben op de bodemkwaliteit.

Voor de monitoring van de impact van nutriëntenverliezen uit land- en tuinbouw op de waterkwaliteit maakt Vlaanderen gebruik van de **MAP-meetnetten oppervlaktewater en grondwater**.

Doelstelling voor oppervlaktewater

Om een verantwoorde gebiedsgerichte beoordeling van de evolutie van de oppervlaktewaterkwaliteit te maken, wordt uitgegaan van de afbakening van de afstroomzones van de Vlaamse waterlichamen. De gemiddelde nitraatconcentratie van de MAP-meetpunten in een bepaalde afstroomzone is een goede indicator om de globale impact van de landbouw op de oppervlaktewaterkwaliteit in die bepaalde afstroomzone te beoordelen.

De doelstelling is dat de gemiddelde nitraatconcentratie per afstroomzone in het oppervlaktewater in landbouwgebied beneden de streefwaarde van 18 mg nitraat/l moet gebracht worden tegen 2027 conform de timing van de Kaderrichtlijn Water.

De doelstelling voor fosfor houdt in dat het percentage MAP-meetpunten dat aan de milieukwaliteitsnorm voldoet, eenzelfde verbetering kent als de voorbije jaren.

Doelstelling voor grondwater

De gemiddelde nitraatconcentratie in de bovenste filter van de grondwatermeetpunten van het MAP-meetnet is een goede indicator om de globale impact van de landbouw op de grondwaterkwaliteit te beoordelen. Voor grondwater wordt gebruik gemaakt van de trend in de gemiddelde nitraatconcentratie, samen met de actuele toestand, om de evolutie van de nitraatconcentratie te beoordelen.

Er wordt ingezet op een daling van 6 mg nitraat/l t.o.v. de start van MAP 6 (2021) in alle afstroomzones met onvoldoende grondwaterkwaliteit tegen 2027. Voor afstroomzones waar de grondwaterkwaliteit nog verder verslechtert, moet deze jaarlijks met minstens 0,75 mg nitraat/l per jaar verbeteren.

Gebiedsgerichte aanpak mestbeleid

Op basis van de data van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit is er een gebiedsgerichte aanpak in het nutriëntenbeleid. De verschillende afstroomgebieden zijn op basis van de nutriëntenaanrijking ingedeeld in 4 gebiedstypes. Hieronder de kaart met de 4 gebiedstypes, waarbij in gebiedstype 0 de doelstelling zoals beschreven in de nitraatrichtlijn is gehaald, in gebiedstype 1 (geel) is er nog een lichte doelafstand, terwijl in de gebiedstypes 2 (oranje) en 3 (rood) er nog heel wat afstand is met de doelstellingen.

2025-2026

Naast een generiek mestbeleid zijn er in het actieplan extra aanscherpingen van de generieke maatregelen in de gebiedstypes waar er nog een grotere doelafstand is.

De aanscherpingen zijn functie van de gebiedstypes en hebben betrekking op een lagere N bemestingsnorm, op het stimuleren van goede landbouw praktijken waarbij een deel van de daling in N bemestingsnormen kunnen terugverdiend worden, op het beter opvolgen van de transporten en op de aanleg van extra beschermingsstroken langs VHA-waterlopen.

Rol lokale gebiedscoalities

In aandachtsgebieden, zoals de gebiedstypes 2 en 3 met een grote doelafstand of in waterwingebieden, wordt, in overleg met het opvolgingsorgaan, voorzien in de oprichting van lokale gebiedscoalities. Waar er lokale Blue Deal coalities actief zijn zullen ze, afhankelijk van het instapniveau, deze rol mee moeten opnemen.

We verwachten dat in deze gebiedscoalities, binnen de experimenteerruimte die hiervoor voorzien wordt, een intensieve samenwerking wordt opgestart met alle in het betreffende gebied actieve landbouwers en andere actoren, met het oog op het uitwerken en realiseren van nieuwe maatregelen en het maken van afspraken over de synchronisatie van maatregelen om de bovenstaande doelstellingen te halen.

Lokale blue deals kunnen werken aan lokale verbetering van nutriënten door bijvoorbeeld te denken aan:

Bewuster bemesten:

- Gericht werken met mestanalyses (analyses aan opslag, laadplaats, losplaats, werken met alternatieve niet destructieve staalnamemethode, ...)
- Gericht (bij)bemesten vanuit analyses
- Sterke bemestingsbegeleiding met focus op peer-to-peer learning
- Werken aan mestkwaliteit (optimaal mengen van verschillende soorten mest, homogenisatie van mest, ...)

Afspoeling van nutriënten vermijden:

- Aanleggen van extra beschermingsstroken (bredere of langs alle waterlichamen)
- Impact van mestopslag in kaart brengen en verminderen
- Werken met juiste vanggewassen
- Wijziging in teeltrotatie

- Omschakeling naar teelten met goede N benutting
- Klimaat robuuste teelten
- Mechanische onkruidbestrijding
- Ruimte creëren voor waterinfiltratie door ontharding of via beperking van rechtstreekse afspoeling van water naar waterlopen.
- Afspoeling van erfsappen tegengaan via een pro-actieve aanpak

Stimuleren van organische stof opbouw:

- Vruchtwisseling, teeltrotatie, teeltverbreding, alternatieve teelten.
- Gebruik composten
- Boerderijcompostering
- Gebruik maaisel van stroken
- Niet-kerende bodembewerking, strip-till

End of pipe maatregelen:

- Technische systemen zoals het gebruik van biofilters, Moving Bed Biofilm Reactor, Filterbox voor adsorptie van fosfor, ...
- Natuurlijke systemen zoals kleinschalige waterzuivering, rietvelden, ...

Landbouwtransitie:

- Alternatieve landbouwsystemen zoals kringlooplandbouw, natuurinclusieve landbouw, agro-ecologische landbouw, biologische landbouw, ...

Doelstelling 5: Natuur

We zetten maximaal in op **natuurlijk herstel en natuurgebaseerde oplossingen**. De gebiedscoalities kunnen daarbij inzetten op de creatie of het herstel van **natte natuur**² om de minimumlat te bereiken die gebiedsspecifiek bepaald zal worden.

De actieplannen kunnen zorgen voor meer stedelijk groen met als doel de steden klimaatbestendiger in te richten en de verharding te laten afnemen. Dit kan onder andere door het versterken van **groenblauwe netwerken**, het herstel van natuurlijke verbindingen langs waterlopen, door het openleggen van ingekokerde waterlopen, het aanplanten van bomen en vergroenen van verharde zones om zo de boomkroonbedekking te vergroten. Ook in agrarisch gebied is groenblauwe dooradering een belangrijk doel.

De **Programmatorische Aanpak Stikstof (PAS)** omvat een sanerings- of herstelbeleid in de Natura2000 Habitatrictlijngebieden (opgedeeld in zgn. PAS-deelzones). Dit herstel heeft tot doel de negatieve effecten van stikstofdepositie op beschermde habitats (verzuring/ vermesting) te milderen of de gecumuleerde overmaat aan stikstof op te ruimen. Herstelbeheer kan toegepast worden op de habitatlocatie zelf (vb. plaggen) of op een ruimer landschappelijk geheel dat de kwaliteit van de habitat mee bepaalt. In een groot

² Natte natuur wordt gedefinieerd als “natuur die verbonden is aan aquatische ecosystemen en aan rechtstreeks van waterlichamen afhankelijke terrestrische ecosystemen en permanent of tijdelijk verzadigd is door oppervlakte- of grondwater” (art. 1, 18° uit het Besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 betreffende de subsidiëring van de planning, de ontwikkeling en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer). Deze definitie is in het kader van de oproepen van de projectsubsidies natuur (PSN) verder

deel van de PAS-deelzones (193) is de aanpak op landschapsschaal van diverse hydrologische knelpunten (oppervlaktewaterkwaliteit, grondwaterkwaliteit, waterpeil, dynamiek, infiltratie e.d.) noodzakelijk als onderdeel van een effectieve stikstofsanering. Zo is op vrijwel alle plaatsen met (grond)waterafhankelijke habitattypen nood aan een verhoging van de gemiddelde (grond)waterpeilen om een duurzame instandhouding te garanderen. Onder andere overmatige drainage en grondwateronttrekkingen dienen bijgevolg aangepakt te worden. Tussen nu en 2045 werken diverse entiteiten van de Vlaamse overheid (ANB, VLM, INBO, VMM, Dep. Omgeving) samen aan een reeks projecten en maatregelen die de waterhuishouding op landschapsschaal moeten herstellen. Gebiedscoalities kunnen deze ambities voor natuurherstel mee concretiseren en waarmaken. Het kader voor dit saneringsbeleid (incl. opgaves en doelstellingen) wordt gevormd door een [algemene herstelstrategie](#) en door [gebiedsanalyses](#) per PAS-deelzone. Belangrijk hierbij is dat het stikstofdecreet doelen vooropstelt: *Tegen 1 januari 2045 zijn geïntegreerde, gebiedsgerichte stikstofsaneringsprojecten voor de uitvoering van stikstofsaneringsmaatregelen op landschapsschaal voor de stikstofgevoelige habitats waarvoor de SBZ-H in kwestie zijn aangewezen, uitgevoerd voor de 193 deelzones van de SBZ-H waarvoor hydrologisch herstel nodig is als onderdeel van een effectieve stikstofsanering, met als tussentijdse doelstelling dat die stikstofsaneringsprojecten in 140 van de 193 deelzones zijn opgestart tegen 1 januari 2030.*

Veengebieden spelen een belangrijke rol in waterbeheer, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Het herstellen of vernatten van veen vraagt om hydrologisch systeemherstel. Deze doelstelling draagt bij aan andere natuurdoelen. Vernatte veengebieden hebben namelijk een belangrijke sponsfunctie, er leven veel Europees beschermde soorten, en deze vegetaties kunnen worden teruggevonden in 150 van de 193 PAS-deelzones.

Verschillende artikels van de **Europese Natuurherstelverordening** (NHV) zijn van toepassing op veen en/of natte natuur zoals het herstellen of vernatten van verdroogde veenbodems in landbouwgebruik.. Preciezere kwantitatieve doelstellingen worden in een later stadium gedetailleerd bij de uitrol van het Nationaal Herstelplan.

Artikel 4 van de NHV formuleert doelen en verplichtingen voor habitats en leefgebieden van soorten binnen en buiten de Natura 2000 gebieden. Een groot deel van de **vegetaties** die op Europees of Vlaams niveau beschermd zijn als habitatype of regionaal belangrijk biotoop, is afhankelijk van oppervlaktewater of grondwater³. Voor deze habitattypes heeft Vlaanderen gebieden afgebakend en doelen opgesteld. Deze instandhoudingsdoelstellingen (IHD's) beschrijven wat nodig is om de Europees beschermde soorten en habitats een veilige toekomst te bieden. Ze moeten ervoor zorgen dat deze habitattypes in goede staat blijven of komen. De doelstellingen zijn te raadplegen in de [managementplannen op de website van Natura2000](#).

Voor verscheidene **soorten** (Europees beschermde en Rode Lijstsoorten:

<https://www.ecopedia.be/europees-beschermde-natuur>) zijn beleidsdoelstellingen geformuleerd. De soortenbeschermingsprogramma's kunnen een inspiratie aan maatregelen betekenen. De doelstellingen en acties die voortvloeien uit soortenbeschermingsprogramma's zijn te raadplegen op [de website van Natuur en Bos](#). Hierbij zijn de watergebonden soorten⁴ belangrijk: otter, bever, vissen, amfibieën, weide- riet- en moerasvogels, e.a.

Artikel 9 gaat over het herstel van de natuurlijke verbindingen van **rivieren** en de natuurlijke functies van de bijhorende overstromingsgebieden. Dat herstel moet uiterlijk tegen 2030 van minstens 25.000 km rivieren in de Europese Unie weer vrij stromende rivieren te maken. Om dit doel te bereiken moeten kunstmatige

⁴ Hier kan een bijlage met watergebonden diersoorten toegevoegd worden

(longitudinale, laterale en verticale) barrières worden weggenomen. De herstelde natuurlijke verbindingen van de betrokken rivieren en de herstelde natuurlijke functies van de betrokken overstromingsgebieden moeten daarna in stand worden gehouden.

Artikel 11 behandelt het herstel van landbouwecosystemen. Om de biodiversiteit van landbouwecosystemen te herstellen, wordt gestreefd naar het vergroten van het areaal aan niet-productieve elementen in het landbouwgebied en het gepast beheer ervan, en naar het verhogen van de voorraad organische koolstof op akkers. Daarnaast is er vanuit de Natuurherstelverordening een taakstelling voor het herstellen van verdroogde veenbodems in landbouwgebruik.

Daarnaast kunnen er steeds koppelkansen te vinden zijn met andere natuurdoelen zoals bosuitbreiding⁵, waterkwaliteit, ontwikkeling van natuur in de Nationale Parken, Landschapsparken of Regionale Landschappen, ...

Doelstelling 6: Landbouw

Voldoende water van goede kwaliteit is onmisbaar voor de land- en tuinbouw zowel als productiemiddel (voedselproductie, gewasgroei, drinkwater vee, reinigingswater,...) als omgevingsfactor (waterhuishouding bodem, landschapsvorming, ...). Omgekeerd is **landbouw**, als grote oppervlaktebeheerder ook een **belangrijke partner om mee de (watergebonden) gebiedsdoelen en koppelkansen te halen**. Daarnaast is een teveel aan water evenmin wenselijk voor landbouw (en voor het behoud van bodemkwaliteit).

Gebiedscoalities zijn zich er best van **bewust** dat niet op korte termijn alle doelstellingen kunnen gehaald worden maar dat het streven naar een grootste gemene deler en vele kleine ingrepen op globaal gebiedsniveau het gewenste doelenkader wel dichterbij brengen. Belangrijk is om goed na te denken over hoe de betrokken landbouwers best kunnen meegenomen worden als partner. Het zal vooral **maatwerk** zijn om de landbouwsector in het gebied in te passen in één of bij voorkeur meerdere programma's voor zover de uitbating van het bedrijf het toelaat een en ander te combineren. **Haalbaarheid** door de betrokken landbouwer is cruciaal voor het slagen.

De landbouw draagt reeds bij tot de verschillende watergebonden doelen, koppeldoelen en koppelkansen. En dit **via verschillende instrumenten** zoals het GLB, MAP, erosiebeleid, IPM, NAPAN, het klimaatadaptatietraject landbouw, via het stimuleren van agro-ecologische landbouw, e.a.

En er worden ook stappen gezet in de verdere verduurzaming en het veerkrachtiger maken van de landbouw via toekomstige/nieuwe beleidsplannen en beleidsinitiatieven zoals bij de voorbereiding van de nieuwe SGBP 2028-2033 (met onder meer de doelfasering en de waterzekerheidsdoelen), de voorbereidingen van het GLB na 2027, de evaluatie MAP 7, het toekomstig Vlaams bodemzorgplan, de verdere concretisering van het traject klimaatadaptatie in de landbouw, andere initiatieven uit de Blue Deal 2025-2029 zoals de opmaak van het Strategisch Plan Waterbevoorrading Landbouw en Industrie, e.a.

Daarnaast loopt het traject rond de **opmaak van de Vlaamse landbouwvisie 2030-2050** waarvan **resultaten verwacht worden tegen eind april 2026**. Tijdens een 1ste publiek forum (Vlaams Parlement 23 september 2025) werden de grote lijnen van het proces verkend en de aanpak en structuur van verdere werksessies toegelicht. De ontwikkelingen in de Vlaamse landbouwsector en agrovoedingsketen werden in beeld gebracht, aan de hand van maatschappelijke trends, beleidskaders en evoluties in productie en markt. De resultaten van deze visieoefening of specifieke elementen daarvan kunnen meegenomen worden bij de vertaling van het Vlaams doelenkader naar gebiedsgerichte actieplannen van de lokale Blue Deals.

⁵ www.vlaanderen.be/agnas

Vanuit landbouw willen we verder inzetten op duurzaam watergebruik en op minder verontreiniging met nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen, op de sponswerking van de bodem/het landschap e.a., maar **specifieke streefcijfers hierover vanuit landbouw op Vlaams niveau zijn er niet op dit moment. Het is ook niet evident om dit te doen.** Bijvoorbeeld : de watervraag is immers afhankelijk van verschillende factoren (het gewas, gewasstadium, de bodem, de neerslag, klimaat, ...) en een landbouwer kan inzetten op efficiëntere technieken, beter bodembeheer e.a., maar in een droog seizoen kan de watervraag toenemen (ondanks de genomen maatregelen). **Gezien het specifieke en gebiedsgerichte van de landbouw in elk afstroomgebied is er bijgevolg geen eenvormige aanpak naar voren te schuiven, noch globale doelen. Elk gebied is maatwerk** en oplossingen te velde zullen moeten gebeuren in functie van de reeds aanwezige landbouwers. **Een bottom-up approach waarbij de gebiedsdoelstellingen ingevuld worden in alle vrijwilligheid door de betrokken landbouwers verhoogt de realisatiegraad.** Hierbij zal een **stapsgewijze aanpak** met de “early adapters” de anderen over de streep moeten trekken.

Cruciaal blijft dat de voorgestelde **maatregelen**, acties, investeringen op het terrein door landbouwers en coalities **realistisch, sociaaleconomisch, praktisch en technisch haalbaar** zijn met **voldoende autonomie** voor de landbouwer. Dit zowel voor de implementatie als eventueel toekomstig beheer en onderhoud van de maatregelen. Daarvoor is het van cruciaal belang dat de **stem van de landbouwer** wordt gehoord en meegenomen, dat **gebiedsgerichte doelen bottom-up ingevuld** worden, en dat er **ruimte is voor** goede (individuele) **begeleiding** van landbouwers door o.a. praktijkcentra, adviseurs e.a., met **liefst ook ruimte voor ondersteuning op gebied van onderzoek en impactmonitoring**. **Vernieuwing** kan nagestreefd worden door pioniers samen te zetten met (praktijk)onderzoekers, en wanneer deze voorbeelden en nieuwigheden realistisch en haalbaar zijn, gestimuleerd worden bij de anderen door kennisoverdracht en kennisdeling, liefst met de voeten in het veld. **SMART doelen** kan men halen door een nul meting uit te voeren en samen te zoeken naar haalbare doelen in de toekomst, bv. % hoger koolstofgehalte op akkerpercelen, % verhoging van peilgestuurde drainage, X aantal lopende meter bufferstroken meer, ...

Kortom, het uitgangspunt is het behoud van een socio-economische landbouwuitbating die mee het gebied beheert en uit vrijwilligheid zijn bedrijfsvoering kan aanpassen aan of enten op nieuwe gebiedsinzichten en terreinrealisaties in functie van de Blue Deal doelen om zo door middel van zijn bedrijfsuitbating mee bij te dragen tot de voor het gebied vooropgestelde en door wetenschappelijke inzichten berekende doelen zoals infiltratie- en bufferdoelen. **De terreinervaring van de landbouwers zal mee sturend** moeten zijn voor het vastleggen van de ingrepen. Een begeleidingsgroep voor de betrokken landbouwers kan een hefboom zijn in realisaties door ontzorging, opstarten van onderzoek of organisatie van demo's.

Ter inspiratie voor de coalities om aan de slag te gaan (niet limitatief):

1. Maximaal inzetten op het efficiënt gebruiken van de huidige GLB maatregelen ter ondersteuning van de landbouwers (ecoregelingen, niet-productieve investeringen, e.a.).

De resultaatsindicatoren rond water in het kader van het Vlaams Strategisch Plan GLB: er zijn geen specifieke streefcijfers opgenomen wat betreft de impact. Wel zijn er enkele streefwaarden voor de resultaatsindicatoren die min of meer een brug vormen tussen de output en de impact (het gaat dan in de meeste gevallen over het aandeel bereikte bedrijven/areaal).

Met betrekking tot water zijn volgende indicatoren relevant:

- R.21 Bescherming van de waterkwaliteit - Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen: 25,00% in 2028;

- R.22 Duurzaam nutriëntenbeheer - Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer: 36,51% in 2028;
- R.24 Duurzaam en verminderd gebruik van pesticiden - Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden: 13,53% in 2028.

Lees als volgt, bv. voor R.21: We streven ernaar om in 2028 25% van het Vlaams landbouwareaal te bereiken met maatregelen die bijdragen aan het ondersteunen van de kwaliteit van waterlichamen.

2. Een belangrijke niet te vergeten rol die weggelegd is voor het Agentschap Landbouw en Zeevisserij is via protocollen gegevens over het landbouwgebruik op de percelen in de gebieden van de coalities uit te wisselen (in zoverre de GDPR wetgeving dit toelaat).
3. Ook kan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij als adviesinstantie in de Omgevingsvergunningsprocedure, aangesproken worden voor pre-adviezen of het aftoetsen van haalbaarheid van maatregelen in een vroege fase voor vergunningsaanvraag.
4. Het Strategisch plan bio 2023-2027 stelt het volgende voorop: Bio van boer tot bord: 5 X 5% VLAAMSE AMBITIES OP MAAT stelt dit plan. Het betreft een gedragen plan waarbij de sector sterk betrokken was bij de opmaak ervan. Er is gekozen voor 5 X 5% omdat alleen streven naar een toename van het bio-areaal en het bio-aanbod zonder dat de consument volgt, nefast zou zijn voor de biologische landbouwer en bij uitbreiding de hele bioketen:
 - 5% landbouwareaal
 - 5% omzetwaarde van de biologische dierlijke productie
 - 5% landbouwbedrijven
 - 5% bioconsumptie
 - 5% bio in overheids catering
5. Aan de slag gaan met klimaatslimme landbouw, inclusief klimaatadaptatie om de uitdagingen voor landbouw en de toekomstige voedselvoorziening aan te pakken. Hiervoor verwijzen we naar de kadertekst klimaatadaptatie landbouw, meer specifiek naar de basisprincipes en diverse strategisch thema's o.a. "water(s)nood" en "klimaatrobuuste landbouwsystemen".
6. Het NEMO model (VMM-VLM) gebiedsgericht verfijnen/inzetten zodat maatregelen gebiedsgericht kunnen onderbouwd en bijgesteld worden (dit m.b.t. het reduceren van emissie van nutriënten vanuit de landbouw en met het oog op het bereiken van de doelfasering).
7. Het kwantitatief proberen uitdrukken van de bijdrage vanuit landbouw tot de spons-, infiltratie, drainage doelen (resultaten studie sponsdoelen beschikbaar tegen eind 2026). We zien hierbij deels parallellen met bv. de streefcijfers voor het vermijden en infiltreren/opvangen van de run-off van onverharde oppervlakken in het buitengebied in het kader van de blauwdruk voor de opmaak van de hemelwater- en droogteplannen. Mogelijks ook bekijken in welke mate sub-irrigatie een bijdrage vanuit landbouw kan zijn. En in gebieden waar de ondergrond als "waterbatterij" of Aquifer Storage and Recovery (ASR) dienst kan doen, onderzoeken om bijkomende infiltratie te belonen door hiervan een zeker percentage opnieuw te laten oppompen bij droogte.

8. Efficiënt omgaan met watergebruik, rekening houden met de aanbevelingen vanuit de EU Water Resilience Strategie rond het Water Efficiency First Principle en de reductiedoelstelling rond waterverbruik van 10% met hierbij de nuancerings vanuit landbouw dat efficiënter watergebruik niet altijd zal leiden tot minder waterverbruik, vb. in geval van extreme droogte/waterschaarste), ook rekening houdend met het Strategisch Plan waterbevoorrading voor landbouw en industrie dat opgemaakt moet worden tegen 2026.
9. De irrigatiebehoefte in het gebied in kaart brengen en zoeken naar koppelkansen (sparen van winterwater, valoriseren van overtollig hemelwater, waterbassin met spaar- en bufferfunctie, ...)
10. Nadenken over streefcijfers voor opvang van regenwater en hergebruik op landbouwbedrijven (en/of in samenwerking met andere bedrijven).
11. Nadenken over wat zien we onder 'landbouw': neem ook agrovoedingsindustrie mee en denk na over de zonevreemde gebruikers van landbouwgrond (Hoe deze mee betrekken om opgestelde doelen te helpen bereiken ? Als de landbouwers in de feiten maar ¼ van de grond bewerken, kunnen ze ook maar ¼ van het resultaat bepalen. Het sociaaleconomisch haalbare van de acties/aanpassingen speelt veel minder voor alle zonevreemde grondgebruikers in vergelijking met landbouwers.
12. Leerlessen meenemen vanuit de ervaringen vanuit Waterlandschap en andere gebiedsgerichte/strategische projecten en programma's.
13. SMART doelen kan men bepalen door een nul meting uit te voeren en samen te zoeken naar haalbare doelen in de toekomst bv % hoger koolstofgehalte op akkerpercelen, % verhoging van peilgestuurde drainage, X aantal lopende meter bufferstroken meer,...

Tenslotte willen we ook nog eens verwijzen naar de tekst uit de Blue deal 2025-2029 zelf, m.b.t. de doorwerking in het beleidsproces landbouw, zie punt 5.3, blz. 35: [vr-2025-1407-doc-0663-2-blue-deal.pdf](#)

Doelstelling 7: Bodem

De soil monitoring law werd door het Europees Parlement goedgekeurd op 23 oktober 2025 ([Document details - Consilium](#)). Bodemdoelen zullen in het kader van de implementatie van deze wetgeving moeten worden bepaald en zijn dus nog niet voorhanden.

In de conceptnota van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) werden volgende concrete doelstellingen voor bodem opgenomen:

1. De verhardingsgraad van het ruimtebeslag is ten laatste tegen 2050 opnieuw op het niveau van 2015;
2. Binnen het zonevreemd ruimtebeslag in de bestemmingen landbouw, natuur en bos minstens 20% van de verharding terug te dringen ten opzichte van 2015;

3. De ontharding dient zoveel mogelijk bij te dragen aan de doelstellingen van de groenblauwe dooradering, ecologische samenhang, het sponslandschap, het verminderen van hittestress, klimaatadaptatie, bodemregeneratie, ... ;
4. Bij de verdere uitwerking van de beleidskaders onderzoeken we welke operationele (tussentijdse) doelen betreffende de verhardingsgraad kunnen bepaald worden.

Deze doelstellingen zullen in het traject van conceptnota naar voorontwerp BRV in het voorjaar 2026 verder worden verfijnd.

Bedoeling is ook om in dit BRV-proces een methodiek uit te werken die de doelen lokaal doorvertalen richting regio's of gebieden. De basis voor die methodiek wordt onder meer gelegd in de lopende onderzoeksopdracht *"Gebiedsspecifieke omgevingsobjectieven: Ontwikkelen van een methodiek voor de gebiedsgerichte allocatie van omgevingsdoelen"*

Doelstelling 8: Koolstofopslag

Bodems en biomassa hebben de capaciteit om koolstof op te slaan door middel van verschillende natuurlijke processen. Door op een doordachte wijze met landgebruik en -beheer om te gaan, kunnen bodems en bomen meer koolstof vasthouden en op die manier het broeikasgas CO₂ uit de atmosfeer halen. Land Use, Land Use Change and Forestry (LULUCF) bevordert dit door een doordachte inzet van landgebruik en -beheer. Op die manier kan er een bijdrage geleverd worden om de klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken.

De LULUCF-verordening bepaalt dat België tegen 2030 een bijkomende netto-opslag van 320 kiloton CO₂-equivalenten moet realiseren.

In uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering [over de actualisatie van het VEKP](#) (18 juli 2025) wordt een LULUCF-actieplan opgemaakt.

Het Vlaams actieplan zal zowel acties in functie van het optimaliseren van de emissie-inventaris en prognoses, als beleidsacties en concrete terreinmaatregelen bevatten.

Het is van essentieel belang om bestaande koolstofvoorraden te beschermen en landgebruik dat aanzienlijke hoeveelheden koolstof opneemt, uit te breiden. Dit is dan ook de focus van het Vlaamse LULUCF-beleid.

Beschermen koolstofvoorraden

Verscheidene bodems, landgebruikscategorieën en omgevingselementen kennen een hoge koolstofvoorraad. Dit zijn onder meer permanente graslanden, bossen, kleine landschapselementen, stedelijk groen, natte natuur, oppervlakteveen en ondergronds diepveen. Het is van groot belang om deze voorraden te beschermen om de opgeslagen koolstof te behouden en uitstoot ervan te vermijden.

Uitbreiden koolstofvoorraden

Daarnaast zijn er verscheidene maatregelen mogelijk over de verscheidene landgebruikscategorieën om de koolstofopslag te verhogen. Zo is het van belang om in te zetten op het uitbreiden van landgebruikscategorieën met een hoge koolstofvoorraad, zoals bossen, wetlands en graslanden.

Andere mogelijke maatregelen zijn:

Bos:

- duurzaam oogsten en verwerken van hout als hernieuwbare grondstof

Wetlands en natte natuur:

- grondwaterstanden verhogen door peilbeheer en wegnemen van drainages
- veenbehoud en -herstel

Grasland:

- niet scheuren van grasland, verhogen aandeel permanent grasland
- extensief beheer
- vernatten van graslanden

Akkerland:

- teeltplannen aanpassen met verschillende teeltcombinaties
- stalmest, compost of houtsnippers aanbrengen
- kleine landschapselementen aanplanten
- groenbedekkers aanplanten
- agroforestry
- koolstofopslag in de bodem verhogen door een rijker bodemleven

Ruimtebeslag:

- ontharding
- vergroening van de bebouwde omgeving
- groenverdichting in tuinen, bermen, parken en recreatie
- verhoging van het ruimtelijk rendement om bijkomende ingebruikname van de open ruimte te vermijden

De methodiek zoals beschreven bij de bodemdoelen, zou ook kunnen worden uitgerold voor LULUCF/koolstofopslag.

Doelstelling 9: Andere lokale doelen

Naast de bovengenoemde doelen kunnen er zich in een gebied andere watergebonden knelpunten voordoen waarvoor maatregelen nodig zijn, of andere maatregelen zich opdringen dan degene die naar voor werden geschoven. Een voorbeeld daarvan is het zorgen voor een duurzame watervoorziening door het beschermen van de waterbronnen, het spaarzaam gebruik van water, en het maximaal hergebruik ervan. Voor de waterzekerheidsdoelen werd onder de term 'de spons minder snel laten leeglopen' het aspect waterwinning of water(her)gebruik niet meegenomen. Instaan voor een duurzame watervoorziening in Vlaanderen vergt vooral een beleid en acties op bovenlokaal niveau, maar vergt toch ook de nodige inspanningen gebiedsgericht op lokaal niveau.

Voor andere aspecten kan het door omstandigheden belangrijk zijn om lokaal strenger te zijn dan de Vlaamse doelen voorschrijven, bijvoorbeeld om verder te gaan dan de voorgeschreven waterkwaliteits- of waterzekerheidsdoelen. Lokale coalities worden gestimuleerd om ook die strengere lokale doelen mee te nemen bij de opmaak van visie en actieplan voor hun gebied.

Koppelkansen met lokale niet watergebonden doelen zijn een pluspunt, maar zijn niet bepalend voor het al of niet selecteren van kandidaat Blue Deal partnerschappen of het beoordelen van actieplannen.

Integratie van doelen

Blue Deal partnerschappen worden verondersteld om voor hun afstroomgebied het bovenvermelde doelenkader geïntegreerd te benaderen, dat wil zeggen de verschillende doelen als evenwaardig in ogenschouw te nemen, na te gaan voor welke doelen er gebiedsafhankelijk grotere of minder grote uitdagingen zijn, en een actieplan op te maken met maatregelen waarmee maximaal meerdere doelen gezamenlijk gediend worden. Ze gaan maximaal op zoek naar koppelkansen, waarbij één of meerdere doelen tegelijk kunnen worden gehaald door de maatregelen van hun actieplan.